

Handläggare
Karin Karlung

Telefon: 08-50825402

Till
Socialnämnden
2025-04-22

Underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 för Socialnämnden

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	4
1.1 Ny socialtjänstlag	4
1.2 Fokus sammanhållen stad.....	5
1.3 Våld i nära relationer	5
1.4 Brottsförebyggande och välfärdsbrott	6
1.5 Digitalisering	7
1.6 Hemlöshet.....	8
1.7 Kompetensförsörjning	9
1.8 Kris- och beredskapsfrågor.....	10
2 Lokala utvecklingsbehov	10
2.1 Välbefinnande och hälsa.....	10
2.2 Uppväxtvillkor och utbildning	12
2.3 Arbete och företagande.....	13
2.4 Boende och stadsmiljö.....	14
2.5 Demokrati och trygghet.....	14
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	15
3.1 Barn och ungdom	15
3.2 Verksamhet för personer med funktionsnedsättning.....	20
3.3 Hemlöshet och missbruk	24
3.4 Jour- och rådgivande verksamhet.....	26
3.5 Insatser mot våld i nära relationer	26
3.6 Nyanlända.....	28
3.7 Strategi och utveckling	29
3.8 Ledning och administration.....	33
3.9 Stöd till utomstående organisationer	34
4 Sammanfattande ekonomisk analys	34
4.1 Drift	34
4.2 Investeringar	38
4.3 Verksamhetsprojekt.....	38
5 Lokalförsörjningsplan.....	38

5.1	Sammanfattning.....	38
5.2	Planeringsförutsättningar.....	39
5.3	Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	40
5.4	Samverkan	40
5.5	Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	41
5.5.1	Nuläge 31 januari 2025	41
5.5.2	Behov och planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)	42
5.5.3	Behov och planering för lokaler år 2034-2045 (andra planeringsperioden)	42
5.6	Boendeplanering för bostäder med särskild service SoL och LSS samt stödboende.....	43
5.6.1	Nuläge 31 januari 2025	43
5.6.2	Behov och planering år 2026-2033 (första planeringsperioden).....	43
5.6.3	Sammanställning över gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna	44
5.7	Övrig information	44
6	Övriga redovisningar	44
6.1	Demokrati	44

Bilagor

Bilaga 1: SoN 2026-2028

Bilaga 2: 113 LFP2025 Socialnämnden

Bilaga 3: SoN klimatinvesteringar 2026-2028

1 Strategisk inriktning

1.1 Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen kommer att innebära ett omfattande arbete med omställning mot en kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på tillgänglighet och insatser utan individuell behovsprövning. Fokus är att fler ska nås med insatser innan problem vuxit sig stora och att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv i alla led. Uppdelning i målgrupper som finns i nuvarande lag tonas ned i den nya lagstiftningen och syftar till att var och en ska få insatser och stöd efter behov. Den så kallade "första linjens socialtjänst" ska göra insatser mer tillgängliga så att individer snabbare ska få stöd, utan individuell behovsprövning. Förhoppningen är att första linjen kan avlasta den "andra linjens socialtjänst", där insatser ges med behovsprövning, och frigöra mer tid för direkt stöd. Ökad tillgänglighet innebär att socialtjänsten behöver se över verksamheternas öppettider och placering och förbättra möjligheterna till digitala kontaktvägar.

Samtidigt som socialtjänsten ska bli mer tillgänglig och arbeta förebyggande med riskgrupper och de som har behov av stöd på olika vis behöver andra huvudmän bidra i det främjande arbetet som riktar sig till alla invånare. Detta blir avgörande för att stärka individers och grupperas välmående och minska riskfaktorer innan problem uppstår.

Den ökade tillgängligheten kommer att leda till att medarbetare och chefer förväntas arbeta under delvis andra tider än idag, på andra arenor och mer mobilt. Individcentrerat och teambaserat arbete runt invånare behöver stärkas både för de i behov av tidigt stöd och för de i stort behov av samordnade och mer långvariga insatser.

Omställningen kommer att leda till ökade kostnader då lagen har ambitionshöjande inslag när socialtjänsten ska präglas av fler kunskapsbaserade metoder, sänkta trösklar, vara lätt tillgänglig, ha ett förebyggande perspektiv och erbjuda fler förebyggande insatser. Nya arbetssätt förväntas leda till att färre på sikt kommer att behöva omfattande socialtjänstinsatser. Detta är dock avhängigt övrig samhällsutveckling och att alla samhällsaktörer bidrar utifrån sina uppdrag och inte drar sig tillbaka.

En viktig del i omställningen blir att beakta likställigheten och se över omfånget av insatser och metoder som ska erbjudas i staden. Nya insatser kommer att behöva tillkomma för att möta behov. Samtidigt ska vissa insatser inte längre erbjudas och gamla arbetssätt ska avimplementeras. Det kommer inte vara möjligt och är inte heller önskvärt att bara lägga till nytt.

I takt med att andelen insatser utan individuell behovsprövning ökar kan medarbetare som idag arbetar med myndighetsutövning istället arbeta med att ge stöd. Samtidigt är det idag svårt att se och beräkna hur stor andel av medarbetarna som kommer att kunna arbeta med nya uppgifter, men att göra dessa förflyttningar är avgörande för att frigöra tid och resurser.

Idag lägger socialsekreterare och biståndsbedömare mycket tid på administration och det sociala arbetet präglas av hög grad av byråkratisering. Detta är något som nationella myndigheter behöver beakta i kommande vägledningar framåt och Stockholms stad har en viktig roll att spela i att lyfta behovet av förenklingar, även inom ramen för den

myndighetsutövning som fortsatt behöver ske. Arbetet med att hitta digitala hjälpmedel för att minska administration behöver prioriteras, likväl som att kunna erbjuda invånare digitala lösningar och enkla kontaktvägar, där detta bedöms bidra till sänkta trösklar och effektiva arbetssätt.

Nämnden kommer inom ramen för omställningen kopplad till nya socialtjänstlagen i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda organiseringen av intensiva och kostsamma öppenvårdsinsatser för att uppnå ökad tillgänglighet, likställighet och effektivitet. Kunskapsbaserade och intensiva öppenvårdsinsatser behöver tillgängliggöras för fler vilket förväntas bidra till ökade kostnader. Ytterligare gemensamma och samordnade arbetssätt mellan kommun och region behöver utvecklas för barn, unga och vuxna med mer omfattande problem för att kunna erbjuda kunskapsbaserade metoder som hjälper.

De ekonomiska effekterna av omställningen kommer inte att få genomslag på tre och ett halvt år, vilket är den period som den ekonomiska överenskommelsen mellan staten och Sveriges kommuner och regioner omfattar. Nämnden gör bedömningen att de statliga medel som tillskjuts inte förväntas täcka behoven och faktiska kostnadsökningar framåt. Omställningen behöver således beakta ekonomiska aspekter. Då fokus på målgrupper tonas ned i lagstiftningen behöver stadens fördelningssystem av medel till socialtjänstens områden och äldreomsorg ses över.

Se vidare under rubrik 3.7 och 3.2

1.2 Fokus sammanhållen stad

1.3 Våld i nära relationer

Socialnämndens implementering av Brytt upp-programmet, som syftar till att invånare ska få ett samordnat och likställt stöd, förväntas vara infört under 2025 och då även för särskilt sårbara grupper. Det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer har intensifieras i staden och behöver fortgå och fokusera på att nå både våldsutsatta och våldsutövare tidigt.

Från årsskiftet blir det möjligt att direkt vända sig till stadens relationsvåldscentrum, RVC, då insatserna föreslås ges helt utan föregående biståndsprövning. Det gäller både insatser till våldsutsatta och till den som utövar våld samt barn. Hur detta kommer att påverka inflödet av personer som söker stöd kommer att följas noga, och resurser kan behöva anpassas utifrån hur behovet ser ut.

Ett ökat fokus behövs på att förhindra och förebygga våld i nära relation och samarbetet med polis för att nå personer som utövar våld mot närstående behöver stärkas. Projekt Trygg Relation - Fri från våld (IPVI) från Malmö Stad är ett alternativt som utforskas som långsiktigt alternativ tillsammans med alternativ om att utreda förutsättningar att utöka Islandsmodellen, se mer under rubrik 3.5. Att kunna erbjuda tillfälliga boendelösningar till våldsutövare bör prioriteras i de fall den som är utsatt för våld och dennes barn bedöms kunna bo kvar hemma. En trygg bostad för den som utsatts för våld är ofta en viktig förutsättning för att komma vidare och kunna bryta upp från en våldsam relation.

Socialnämnden har uppmärksammat att det digitala våldet har ökat, vilket ställer krav på att

framåt utveckla kompetens och arbetssätt för att kunna möta behoven.

Regeringen vill införa ett sjunde jämställdhetspolitiskt delmål för hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en risk att ett sjunde delmål där hedersvåld särskiljs från övrigt våld kan komma att skapa stuprör vilket kan ge problem både i det strategiska och operativa arbetet. Socialnämnden kommer att följa utvecklingen noga för att ta ställning till hur de egna verksamheterna kommer att beröras och vid behov anpassa sina arbetssätt.

Origos resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck ska inför 2026 förhandla om avtalet med kommunerna i Stockholms län, polismyndigheten och regionen. I samband med detta ska styrgruppen för Origo ta ställning till om det finns möjlighet att utveckla arbetet, till exempel genom att utöka åldersgruppen som idag är i åldern 13-26 år.

Den 1 april 2024 trädde lagen om placering av barn i skyddat boende (2024:79) i kraft, i samband med detta fick även privata aktörer krav på tillstånd för att bedriva skyddade boenden. Socialnämnden har följt utvecklingen noga utifrån att detta antas kunna påverka tillgången till skyddade boenden framåt. Socialnämnden har inte kunnat se några påtagliga effekter av förändringen, dock kommer utvecklingen följas för att se vilka effekter det kommer att ge på sikt för nämndens skyddade boende Kriscentrum Kruton.

Se vidare under rubrik 3.5.

1.4 Brottsförebyggande och välfärdsbrott

Socialnämnden har en central roll i det brottsförebyggande arbetet och arbetet med välfärdsbrott, samt en strategisk och operativ samverkan med Stockholms stads nämnder och bolag i kommunövergripande frågor inom socialnämndens område.

Arbetet med välfärdsbrott och otillåten påverkan behöver stå i fokus de närmaste åren. Det kommer att krävas prioriteringar i arbetet och noggranna analyser om vad som ska följas upp. Systematisk samverkan med andra myndigheter och kommuner kan behöva stärkas under kommande år för att komma åt denna typ av kriminalitet. Att utforska vilken information som kan delas och vilka digitala system som kan köras mot varandra för att upptäcka fusk och oegentligheter behöver ses över.

Nämnden ingår i det stadsövergripande arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndprocess. Socialförvaltningen är en aktiv del i detta arbete, är med i styrgruppen och bidrar med de verktyg som finns inom exempelvis alkohollagens bestämmelser eller lag om tobak och liknande produkter samt lag om tobaksfria nikotinprodukter. Den kommunala tillsynen kan, om strategiskt använt, utgöra ett kraftfullt brottsförebyggande verktyg.

Det finns behov av ännu tydligare samordning av kommunens resurser för att använda alla de verktyg som kommunen har vid exempelvis tillsyn och uppföljning. Arbetet med samordnad tillsyn behöver fortgå, breddas och intensifieras och kopplas tydligare mot stadens fokusområden. Rekryteringsprocesserna behöver ses över och utvecklas i takt med samtiden.

Det behöver bli möjligt att i högre grad än idag göra bakgrundskontroller för att motverka möjliggörare för välfärdsbrott inom kommuner, framförallt inom de områden som bedöms vara särskilt utsatta för otillåten påverkan.

Det behöver bli tydligare vilka kunskapsbaserade modeller staden ska använda i arbetet för att motverka kriminalitet. En genomlysning genomförs under 2025 för att se över möjligheter att få en mer likställd metod för tidig upptäckt. Parallellt införs fler kunskapsbaserade metoder för att stödja barn och unga med normbrytande beteende och deras föräldrar. Arbetet de närmaste åren behöver fokusera på att tillgängliggöra dessa metoder för rätt individer och göra vad som krävs för att underlätta för familjer att delta i socialtjänstens insatser. Likväl kan tidigare arbetsmetoder som använts behöva avimplementeras.

Det sker en förändring i synen på socialtjänstens roll, från att bygga på frivillighet och relationsbyggande till att få en tydligare roll i det brottsförebyggande arbetet. Inom ramen för denna förändring byggs nya samverkansstrukturer upp och sekretesslagstiftningen ses över. Det är idag svårt att överblicka hur alla pågående utredningar kopplat till barn och unga i kriminalitet kommer att påverka socialtjänstens arbete framåt. Samtidigt som utredningar pågår för att driva socialtjänsten i en ny riktning ska den största reformen på årtionden genomföras när den nya socialtjänstlagen träder i kraft. En utveckling som bedöms leda till sänkta trösklar, nya samarbetsformer och ökad tillit så att fler söker stöd tidigare, innan problem vuxit sig stora. Det bedöms bli en utmaning att införa två så stora reformer samtidigt, en som syftar till att sänka trösklar och möta behov och en som är av mer repressiv karaktär. Det utökade brottsförebyggande ansvaret kan bli kostnadsdrivande beroende på hur staten finansierar de olika lagförslagen.

Det behövs en tydligare samordning av insatser mellan stadens socialtjänst, Kriminalvården och hälso- och sjukvården, för att minska återfall i kriminalitet. Det är vanligt med psykisk ohälsa och skadligt bruk och beroende hos personer som vårdas inom Kriminalvården. Behoven av insatser som den enskilde har från hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver vara tillgängliga och samordnade i direkt anslutning till frigivning. I och med den befärade platsbristen på anstalterna ser socialnämnden att antalet personer som blir aktuella för ansvarsförbindelser kan komma att öka, vilket är förenat med ökade utgifter för socialtjänsten.

Socialnämndens egna verksamheter behöver utifrån det brottsförebyggande ansvaret och de förändrade målgrupperna som nämnden möter anpassa sitt utbud av insatser och utveckla kompetensen utifrån detta. En del i arbetet att kunna möta fler behov och använda resurserna på ett effektivt sätt är att utreda möjligheterna att använda befintliga insatser på andra sätt, exempelvis att utvidga verksamheter till större målgrupper och nya målgrupper.

Se vidare under rubrik 3.1 och 3.7.

1.5 Digitalisering

För att frigöra tid för socialt arbete så att fler stockholmare får stöd från socialtjänsten behövs nya arbetssätt som stöds av effektiva verksamhetssystem, artificiell intelligens (AI) och välfärdstekniska lösningar. Takten för digitalisering behöver öka betydligt framöver för att rusta organisationen för den kompetensförsörjningsbrist som förväntas öka. Nationella uppdrag för att driva på utvecklingen kring just AI bidrar till att öka takten och flera kommuner testar AI inom socialtjänsten, lösningar som bedöms kunna minska administration och bidra till att frigöra tid för socialt arbete, vård och omsorg.

Nämndens uppdrag att arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv och innovativ genom digitalisering innebär behov av ökad samordning och styrning. Tillsammans med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och stadsledningskontoret, har följande områden identifierats, där en tät samverkan mellan nämnderna skulle gynna verksamhetsutveckling genom digitalisering för stadens socialtjänst och äldreomsorg. Ett inriktningsbeslut har fattats om att organisera arbetet utifrån följande samverkansområden under socialförvaltningen och äldreförvaltningens ledning.

- Myndighetsutövning, utförardokumentation och administration: socialtjänstens verksamhetssystem, Sociala system, utvecklas genom ny teknik och nya funktioner samt upphandling.
- Välfärdsteknik: etablera närmare samarbete mellan socialnämnden och äldrenämnden för att säkra resurser och öka takten.
- Uppsökande och förebyggande socialt arbete: utreda behov och införa digitala lösningar som möter behov utifrån nya socialtjänstlagen.
- Data, statistik och analys: möjliggöra kunskapsbaserad socialtjänst och möta krav från Socialtjänstdataregisterlagen.
- Digitala bastjänster och säker kommunikation: stödja införandet av bland annat nationella tjänster inom ramen för SKR:s Handslaget.

En central fråga framåt kommer vara att säkra rätt kompetenser i arbetet, skapa en utvecklingsbudget för digitala initiativ och piloter samt hitta en finansieringsmodell för de digitala lösningar som faller väl ut och som ska breddinföras.

Se vidare under rubrik 3.7

1.6 Hemlöshet

För att stödja personer i process ur hemlöshet behöver den interna samverkan inom staden och den externa samverkan stärkas med arbetssätt och insatser som utgår från ett samlat individanpassat stöd. Inom ramen för arbetet inför omställningen till ny socialtjänstlag har de generella behoven av att kunna erbjuda praktiskt stöd och bostadsvägledning till personer som lever i hemlöshet inom första linjens socialtjänst blivit tydliga.

Det finns ett behov av en utökning och differentiering av boendevalternativ, bland annat för äldre personer i hemlöshet. En särskilt sårbar grupp är kvinnor i hemlöshet, som kräver särskild uppmärksamhet och insatser. Det är viktigt att säkerställa att de boendeinsatser som erbjuds kvinnor är jämställda och anpassade till deras specifika behov.

Tillgången till lägenheter är central i arbetet mot hemlöshet och tillgång till hyresrätter i det billigare segmentet är viktigt för såväl socialtjänstens arbete med försöks-, tränings- och Bostad först-lägenheter som möjligheten för personer att genom bostadskön erhålla en bostad. Utifrån detta finns behov av att se över möjligheten av att införa en mer behovsstyrd bostadsförmedling.

Socialnämnden utreder behov av insatser för personer som lever i hemlöshet och inte har haft kontakt med någon stadsdelsnämnd under de senaste två åren. Det ökade kravet för att få permanent uppehållstillstånd innebär en fördröjning innan klienter får permanent

uppehållstillstånd. Bedömningen är att denna förändring kommer innebära en ökning av ärenden och att kompetensen inom området kan behöva stärkas.

Se vidare under rubrik 3.3

1.7 Kompetensförsörjning

Framtidens socialtjänst förutsätter att det finns medarbetare och chefer på plats i stadens socialtjänst och att de har rätt kompetens för att möta såväl omställningens förändringar som kommande samhällsutmaningar. Ett villkor för en hållbar arbetssituation och att medarbetare och chefer vill stanna kvar och arbeta i stadens socialtjänst är att de utvecklas och stärks i sin yrkesroll. Det kan exempelvis handla om att öka förståelsen för sin profession och roll, få verktyg att möta personer i sårbara situationer, sätta gränser, vara bättre rustad mot exempelvis otillåten påverkan, hot och våld och att bli uthängd i sociala medier. Inom ramen för stadens handlingsplan för en hållbar arbetssituation genomförs årligen stadsövergripande aktiviteter.

De introduktionsutbildningar som socialnämnden genomför kommer att uppdateras utifrån behov och bästa tillgängliga kunskap. Det behövs en tydligare organisering kring hur utbildningar tas fram, genomförs och följs upp. De utbildningar som socialnämnden erbjuder stadsdelsnämnderna behöver vara både introduktionsutbildningar och utbildningar för mer erfarna, likt den modell som yrkesresan har skapat för majoriteten av landets kommuner. Stadens medverkan i yrkesresan har utretts och hur staden ska ställa sig kommer i närtid att behöva beslutas. Ställningstagandet kommer att behöva ta hänsyn både till om yrkesresan bedöms möta behoven som staden har av utbildningsinsatser kopplat till ny socialtjänstlag i tillräckligt tempo likväl som kostnadsaspekten. Arbetet med utbildningar behöver samordnas med äldrenämnden.

Inom ramen för framtidens socialtjänst behöver fler kunna mer. En förflyttning från specialist till generalist behöver göras inom den första linjen, där insatser utan individuell behovsprövning primärt kommer att erbjudas. Det kräver att fler medarbetare behöver stärkas i sin kompetens och behärska flera olika arbetssätt, verktyg och metoder.

En förstudie som delfinansieras av Europeiska Socialfonden pågår i syfte att ringa in kompetensbehov för framtidens socialtjänst, och ska resultera i en ansökan om ett mer omfattande kompetensutvecklingsprojekt som förväntas ge staden möjlighet att stärka medarbetare i omställningen och pågå under tre år. Ett nära samarbete med lärosäten är nödvändigt i arbetet framåt.

Färdplanen för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamhet utgör en långsiktig grund för att stärka kompetensen inom funktionshinderområdet. Ett mer samordnat samarbete med gymnasieskolornas och vuxenutbildningens vård- och omsorgsprogram kan leda till att fler personer väljer att arbeta inom stadens verksamheter samt väljer att stanna kvar vid avslutad utbildning. Stadens utförarverksamheter för personer med funktionsnedsättning behöver i ökad utsträckning attrahera och behålla utförarpersonal. Exempelvis kan samarbetet mellan stadens utförarverksamheter och vård- och omsorgsprogrammen stärkas genom en samordning av det arbetsplatsförlagda lärandet (APL).

Utifrån det rådande säkerhetsläget i Sverige där behovet av att arbeta med kris- och beredskapsfrågor förväntas öka (se rubrik 1.8 Kris- och beredskapsfrågor) kommer det att finnas ett behov av ökad kompetens både inom nämndens verksamheter och i hela stadens socialtjänst. Kompetensbehovet omfattar strategiskt beredskapsarbete, säkerhetsfrågor, krisberedskap och medarbetares roll i totalförsvaret.

Socialnämnden upphandlar för närvarande delegeringsutbildning samt kunskapstest för att utbilda omvårdnadspersonal i medicindelegering inom stadens verksamheter. Utbildningarna kommer att starta från 2026 och kommer innebära ökade kostnader för socialnämnden.

1.8 Kris- och beredskapsfrågor

Krisberedskap och civilt försvar är områden där arbetet har intensifierats på statlig, regional och kommunal nivå under de senaste åren, en utveckling som förväntas fortsätta. Arbetet framåt kommer att utgå från lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (LKRB) som föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Lagstiftningen föreslås ersätta lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Enligt den nya lagen ska kommuner och regioner ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer och höjd beredskap. Detta kommer att ställa krav både på nämndens egna verksamheter och inom ramen för en stadsövergripande samverkan.

Genom arbetet med att leda och delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap ska nämnden verka för en stärkt beredskap både i de egna verksamheterna och för hela stadens socialtjänst. Socialnämnden leder arbetet i sektorerna Ekonomisk säkerhet och Migration samt deltar i sektorerna Hälsa, vård och omsorg, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Försörjning av grunddata. Arbetet syftar till att gemensamt identifiera behov och åtgärder inom respektive sektorsområde, samt ta fram strategier och planer som sedan kan integreras med stadens ordinarie budget- och beslutsprocesser.

2 Lokala utvecklingsbehov

Här beskrivs identifierade lokala utvecklingsbehov i stadens fyra fokusområden som bidrar till att främja hållbarhet och motverka stadens socioekonomiska segregation. Gemensamma strategiska prioriteringar har tagits fram vilka rör övergripande frågor som kan komma att påverka budget och andra centrala styrdokument. De strategiska prioriteringarna är uppdelade på sex tematiska områden.

2.1 Välbefinnande och hälsa

Socialnämnden har identifierat följande strategiska prioriteringar som gäller för samtliga stadsdelsnämnder, där fokusområdena är särskilt prioriterade:

- Data, statistik och analys möjliggör en kunskapsbaserad socialtjänst. Behovet av

verksamhetsutveckling genom digitalisering är identifierat inom samverkansområdet statistik och analys (portföljstyrning för socialtjänstens och äldreomsorgens digitalisering). Arbetet i dagsläget fokuserar på grundläggande förutsättningar för att under planperioden kunna erbjuda tjänster inom området. Socialnämnden kan ge ett visst utökat stöd för att tillsammans med berörd stadsdelsnämnd utveckla lokala analyser kopplat till tillgänglig statistik och utmaningar inom berörda målgrupper, fokusområdena är särskilt prioriterade.

- Att stärka socialtjänstens gemensamma analysförmåga är ett prioriterat samverkansområde och i det nyttja och vid behov utveckla tillgänglig data. Arbetet går i linje med en samordnad digitalisering av socialtjänsten och äldreomsorgen. Inom ramen för samverkansområdet pågår ett samarbete mellan socialnämnden och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd för att ta fram en prototyp på ett analysverktyg som kan kombinera flera datakällor och visualisera geografiska skillnader med hög precision på karta – vilket omfattar alla tematiska områden.
- Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla analys och dialog för att säkerställa att invånare nås av socialnämndens insatser och verksamheter.
- Socialnämnden föreslås tillsammans med andra relevanta nämnder inventera befintliga utbildningar, informationsfilmer, introduktionsutbildningar och fortbildningar, för att möjliggöra en anpassning och öppna upp dessa för fler professioner som möter olika målgrupper inom socialtjänsten, med särskilt fokus på barn och unga.
- I samband med att nya Socialtjänstlagen träder i kraft i juli 2025 pågår ett omställningsarbete i staden för att möta den nya lagens intentioner där socialtjänsten ska bli mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig och att invånarna ska nå tidigare än idag. Som en följd av detta kommer sannolikt delar av socialtjänsten att lokaliseras lokalt i olika delar av stadsdelsområdena. Järva och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnder har båda lyft behovet av att se över lokaliseringen av socialtjänsten. Arbetet med att studera i detalj vilka verksamheter som berörs och hur de bäst placeras i stadsdelsområdet görs inom ramen för respektive stadsdelsnämnd. Socialnämnden kommer att följa arbetet för att se på vilket sätt stadsdelsnämnderna kan stödjas i arbetet och hur erfarenheter kan spridas. Det kan handla om att bidra och stödja i dialoger med andra huvudmän eller andra delar av kommunen för att se över hur en samlokalisering av verksamheter skulle kunna fungera och utvecklas men också i exempelvis arbetsmiljöfrågor som kan uppstå.
- Stadens ungdomsmottagningar är viktiga i arbetet för att stärka ungas hälsa och ska utvecklas. Barn och unga i stadsdelsnämnderna Skärholmen och Järva har sämre psykisk hälsa i jämförelse med staden som helhet. Det finns ett behov av att intensifiera samarbetet med regionen avseende både den psykiska hälsan för unga och det gemensamma arbetet inom ungdomsmottagning. Socialnämnden ska i samarbete med berörda stadsdelsnämnder göra en stadsövergripande analys över utvecklingen av den psykiska ohälsan hos unga, vad som kan göras för att vända den nedåtgående trenden samt förslag på och fördelning av ansvar för åtgärder. Nämnden fortsätter att ge riktad information om deltagande i LSS-kollo för barn, unga och vuxna, vid behov kan denna utvecklas i samråd med stadsdelsnämnderna.

Utöver ovan följer särskilda, strategiska prioriteringar för berörda fokusområden.

Farsta

- Inom fokusområde Farsta har våldsutövare och våldsutsatta som har problem med skadligt bruk och beroende och psykisk ohälsa uppmärksammas särskilt. Socialnämnden kommer under året tillsammans med stadsdelsnämnden och polis uppmärksamma denna målgrupp inom ramen för implementeringen av Bryt upp programmet och Islandsmodellen. Agera och visa omtanke- att upptäcka våld i nära relationer är ett stödmaterial som kan användas av medarbetare inom bostadsbolagen vilket ska spridas. Det uppsökande arbetet för att nå utsatta målgrupper som vistas i offentliga miljöer kan utvecklas i samverkan mellan nämnderna. Socialnämnden undersöker hur befintliga utbildningar inom psykisk ohälsa kan öppnas upp för fler.

Skärholmen

- Stärka arbetet för en god och inkluderande hälsa för målgrupperna små barn, unga och vuxna i stadsdelsnämndens linjeverksamheter, samt av övriga förvaltningar och bolag med verksamhet i Skärholmen samt stadsövergripande uppdrag för målgrupperna. Arbetet behöver ske med ett helhetsperspektiv utifrån behoven för respektive målgrupp.

Järva

- Utveckla det kompensatoriska arbetet inom staden för att öka tillgången och tilliten till vård, stöd och hälsofrämjande välfärdsverksamhet för att stärka folkhälsan i Järva. Fokus på att minska hinder till exempel språkliga, digitala och tillitsbaserade hinder.
- Skapa förbättrade förutsättningar för en meningsfull fritid för flickor för att minska psykisk ohälsa bland flickor. Öka flickors tillgång till och delaktighet i kommunalt subventionerade fritidsaktiviteter. Se vidare under 2.1 Välbefinnande och hälsa.

2.2 Uppväxtvillkor och utbildning

Socialnämnden har identifierat följande strategiska prioriteringar som gäller för samtliga stadsdelsnämnder, där fokusområdena är särskilt prioriterade:

- Socialnämnden medverkar i och stöttar utbildningsnämndens samordning för Mentorerna i Våldsprevention, MVP och deltar i arbetsgruppen kopplad till handlingsplan mot våld. Samordningen omfattar även arbete med att främja sunda relationer och motverka stereotypa könsroller. En skola i Farsta och en i Skärholmen samt fyra skolor i Järva erbjuds utbildning i Tåget, som är en variant av MVP framtagen av Botkyrka kommun, med stöd av Länsstyrelsen. Tåget är framtaget för yngre elever och ger skolorna möjlighet att börja det förebyggande arbetet tidigare. I Järva erbjuds även föräldragrupper utifrån MVP.

Utöver ovan följer särskilda, strategiska prioriteringar för berörda fokusområden.

Farsta

- Arbetet med att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet. Arbetet för att stärka skyddsfaktorer kring barn och unga behöver prioriteras. Samverkan runt barn och unga som begår brott eller riskerar att begå brott är avgörande på både grupp- och individnivå.
- Utveckla förebyggande arbete med att stötta och stärka föräldrar i föräldrarollen och öka skyddsfaktorn för barn och unga. I syftet att underlätta för fler föräldrar att delta i föräldrastödprogram ska socialnämnden utreda vilka av stadens föräldrastödsprogram som kan genomföras digitalt. Familjecentraler, ungdomsmottagningar, SkolFam och föräldrastödsprogram är exempel på insatser inom öppenvård som nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda nämnder ska utveckla.

Järva

- Inom förskola och ungdomsverksamhet fortsätta att stärka barn och ungas förutsättningar för en välfungerande skolgång och en meningsfull fritid. Samverkan mellan skola, socialtjänst, fritid ska fortsatt stärkas och stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst ska implementeras.
- Fortsatt prioritering av tidigt stöd och samordnade insatser genom utveckling av uppsökande och förebyggande arbete och lätt tillgängligt stöd. Socialnämndens pågående uppdrag inom uppsökarteamet för vuxna samt ungdomsjourens uppsökande arbete med särskilt fokus på Järva och Skärholmens stadsdelsområde ska fortsätta och utvecklas. Det uppsökande arbetet präglas av bred samverkan. Stadsdelsnämnden, socialförvaltningen, Polismyndigheten och stadens mobila ordningsvakter är viktiga samarbetspartners för att möjliggöra tidig upptäckt och framgångsrik länkning. Socialsekreterarna arbetar riktat mot utsatta grupper och i prioriterade riskmiljöer. Se vidare under 2.1 Välbefinnande och hälsa.

2.3 Arbete och företagande

Socialnämnden har identifierat följande strategiska prioritering där fokusområdena är särskilt prioriterade:

- Nämndens arbete med serverings- och tobakstillstånd erbjuder god service till stadens näringsidkare, främjar en sund konkurrens och bidrar till ett attraktivt restaurang- och nöjesliv. Socialnämndens område för tillstånd och tillsyn av alkohol och tobak ingår i arbetet med gemensam och samordnad tillsyn som leds av kommunstyrelsen och extra tillsyn ska genomföras i stadens fokusområden i samverkan med berörda aktörer.

Utöver ovan följer särskilda, strategiska prioriteringar för berörda fokusområden.

Järva

- Utveckla ett helhetsperspektiv inom stadens verksamheter vid första mötet med invånaren som befinner sig utanför arbetsmarknaden och underlätta för den enskilde att orientera sig i stadens utbud av insatser.
- Stärkt samverkan med näringslivet och utgå från företagens situation och behov.

Socialnämnden bistår stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i det lokala trygghet- och brottsförebyggande arbetet utifrån samverkansöverenskommelsen med polisen.

2.4 Boende och stadsmiljö

Socialnämnden har identifierat följande strategiska prioriteringar som gäller för samtliga stadsdelsnämnder, fokusområdena är särskilt prioriterade:

- Socialnämnden kan tillsammans med berörda nämnder förstärka arbetet med att integrera utsatta målgrupper som av olika anledningar flyttar till fokusområden. En spridning av sociala verksamheter som organiseras av socialnämnden ska eftersträvas. Nära samverkan och systematiskt trygghetsarbete ska utvecklas när verksamheter etableras i stadsdelsnämnderna.

2.5 Demokrati och trygghet

Socialnämnden har identifierat följande strategiska prioriteringar som gäller för samtliga stadsdelsnämnder, fokusområdena är särskilt prioriterade:

- I samband med omställningen till den nya socialtjänstlagen, där tillgängligheten särskilt betonas för att stärka förtroendet för socialtjänstens insatser och tjänster, bör det analyseras var inom stadsdelsområdet socialtjänstverksamheter bäst placeras. Synergier i detta bedöms vara flera, bland annat mer levande stadsmiljö i centrumen, att öppna drogsccener motverkas och att tilliten och förtroendet för stadsdelsnämnden ökar då synligheten och de dagliga mötena mellan tjänstemän och invånare blir fler. Socialnämnden kommer tillsammans med Järva och Enskede-Årsta-Vantör bidra i arbetet med hur en utlokalisering av verksamhet kan bidra till ökad trygghet och jämlika förutsättningar i form av tillgång till insatser och tillit.

Utöver ovan följer särskilda, strategiska prioriteringar för berörda fokusområden.

Farsta

- Undersöka möjligheterna att utveckla medborgarkontoret i Farsta. I det sammanhanget ska också samlokalisering undersökas och utformning ske i dialog med Farstaborna. Berörda förvaltningar har en pågående dialog om gemensamma lokaler och tillhörande samverkansavtal.

Skärholmen

- Fortsatt utveckla och stärka kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet, genom att arbeta systematiskt och strukturerat med brottsprevention samt involvera och samordna fler aktörer i det lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Socialnämndens pågående uppdrag med uppsökarteamet för vuxna samt ungdomsjourens uppsökande arbete med särskilt fokus på Järva och Skärholmens stadsdelsområde ska fortsätta och kan utvecklas. Det uppsökande arbetet präglas av bred samverkan mellan nämnderna, Polismyndigheten och stadens mobila ordningsvakter som möjliggör tidig upptäckt och framgångsrik länkning. Nämndens

utbildande uppdrag för fältassistenter kan utvecklas ytterligare med särskilt fokus på trygghet och säkerhetsarbetet.

- Arbeta långsiktigt och brett för att öka invånarnas tillit och förtroende för stadsdelsnämnden och Stockholms stad som organisation. Socialnämnden ska under 2025 i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda intresse och förutsättningar för att arbeta med dialogsocionomer i syfte att öka tilliten till socialtjänsten och stärka dialogen med invånarna. Arbetet pågår i samverkan med Järva, Hägersten-Älvsjö och Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnder där även Skärholmen har möjlighet att delta.

Järva

- Utveckla formerna för dialog med civilsamhälle och invånare i syfte att öka inflytandet över stadsdelsområdets utveckling samt stärka tilliten. Socialnämnden ska under 2025 i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda intresse och förutsättningar för att arbeta med dialogsocionomer i syfte att öka tilliten till socialtjänsten och stärka dialogen med invånarna. Arbetet pågår i samverkan med Järva, Hägersten-Älvsjö och Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnder.
- Vidareutveckla samverkan för ökad trygghet. Utveckla kunskapen och analyserna av prioriterade målgrupps upplevelser av trygghet i syfte att identifiera relevanta åtgärder och utveckla arbetssätt.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

3.1 Barn och ungdom

Samverkan mellan socialtjänst, förskola och skola

En välfungerande samverkan mellan förskola och socialtjänst främjar arbetet med tidig upptäckt av familjer med behov av stöd från socialtjänsten. Genom att förskolans medarbetare har god kännedom om vilka risk- och skyddsfaktorer som är viktiga att uppmärksamma, känner till och kan hjälpa föräldrar att komma i kontakt med den stöd som socialtjänsten erbjuder samt är väl förtrogen med förskolans rutiner för orosanmälan kan barns uppväxtvillkor säkras. De närmaste åren behöver ett arbete för att öka kunskapen om, och tillit till, socialtjänsten hos förskolepersonal ske bland annat genom implementering av stödmaterialet för samverkan mellan förskola och socialtjänst som beräknas bli klar första halvåret 2025.

Det pågår initiativ inom ett par stadsdelsnämnder att skapa modeller för att möta familjer samordnat mellan socialtjänst och förskola. Dessa initiativ behöver följas och vid behov utvecklas och på sikt spridas. Likväl som det finns skolsociala team kanske det på sikt behöver finnas något motsvarande för förskolan.

Under 2025 ska Skolsociala team plus (SST plus), som idag erbjuds i Järva och Kungsholmen, spridas till fler av stadens fokusområden; Enskede Årsta Vantör, Farsta och Skärholmen. Ett arbete pågår för att skapa en sammanhållen skolsocial stödkedja för barn med upprepade eller långvariga skolfrånvaro där socialtjänst och skola i nära samverkan med

varandra arbetar datadrivet (insamlad och analyserad data), proaktivt och åtgärdande med målgruppen. En målbild är att det på sikt inte ska finnas antingen skolsociala team och/eller SST plus utan att alla stadsdelsnämnder tillsammans med skolorna ska kunna erbjuda en sammanhållen skolsocial stödkedja för elever i årskurs F-9, vilket innebär en utökning av målgruppen för SST jämfört med idag. Inom stödkedjan kan intensiteten och verktygen anpassas utifrån vilket stöd eleven och familjen behöver från respektive aktör, exempelvis skolan, socialtjänsten/stadsdelsförvaltningen och/eller hälso- och sjukvården.

I budget 2025 anges att det framgångsrika arbetet med skolsamordnare för placerade barn och unga ska permanentas och samtliga stadsdelsnämnder ska ha skolsamordnare. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i implementeringen. För att arbetet ska kunna permanentas och även implementeras i samtliga stadsdelsnämnder krävs tillräckliga resurser över tid samt en plan för långsiktig implementering.

Regeringen har beviljat Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel för att utveckla arbetet med Skolfams metoder för att kunna hjälpa familjehemsplacerade barn i förskolan. Arbetssättet kallas Förfam. Tidig upptäckt av svårigheter och tidigt riktade insatser är avgörande för om barnen utvecklar faktiska svårigheter. Staden bör följa utvecklingsarbetet och undersöka eventuella behov av att inrätta ett Förfam-team för att arbeta med förskolebarn inom familjehemsvården.

Barn och unga med psykisk ohälsa

Det behövs ett ökat fokus på att utveckla arbetet med tidiga och samordnade insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. Stödet behöver ha ett helhetsperspektiv, vilket förutsätter samverkan och samordning mellan flera huvudmän och verksamheter så som skola, elevhälsa, socialtjänst och hälso- och sjukvården. Genom att socialtjänsten ges ökade möjligheter att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning ökar förutsättningar för att exempelvis se över om insatser kan ges samordnat med andra aktörer såsom första linjens barn- och ungdomspsykiatri. Att införa kunskapsbaserade metoder och att fokusera på tillgängliga och tidiga insatser kommer att vara avgörande för att vända trenden och för att minska antalet placeringar. Här blir samverkan med regionen central för att kunna erbjuda en vård som möter behoven hos målgruppen. Detta ligger i linje med intentionerna i god och nära vård. Dialoger med regionen behöver intensifieras om hur samordnade och intensiva insatser där region och kommun gemensamt bidrar med resurser kan utformas, testas och breddinföras.

Det pågår ett omfattande arbete i staden, dels inom ramen för arbetet med nya socialtjänstlagen och dels utifrån behov som uppmärksammas genom olika kartläggningar och utvecklingsarbeten som pågått inom av stadens utredningsenheter och öppenvårdsenheter riktade till barn och unga. Arbetet med att motivera familjer att ta emot insatser behöver prioriteras.

Under 2025 inleds ett pilotprojekt med FACT Ung (FACT står för Flexible Assertive Community Treatment), en modell för samordnad, flexibel och personcentrerad vård och omsorg till barn med komplex psykiatrisk och social problematik. Insatsen förväntas leda till minskade placeringar och förbättrad vård för tilltänkt målgrupp. Inom ramen för FACT Ung arbetar socialtjänstens öppenvård tillsammans med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) för att erbjuda det sammanhållna stödet. Från staden medverkar två stadsdelsnämnder

tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden. Från regionen deltar BUP Mellanvård. Om arbetet faller väl ut bör modellen skalas upp och bli stadsövergripande.

Stöd till föräldrar

Stadens arbete med att nå och stötta föräldrar med ett jämlikt och jämställt föräldraskapsstöd behöver fortsätta att utvecklas, båda i form och innehåll för att möta upp det som är aktuellt i samhället och föräldrars olika förutsättningar och behov. Detta går i linje med att socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig enligt ny lag och här behöver stadens öppettider ses över likväl som möjlighet att delta digitalt. Arbetet för att nå fram till föräldrar som kan antas vara i behov av föräldraskapsstöd behöver ske i nära samverkan med andra aktörer som möter barn och unga såsom barnavårdscentraler, förskola och skola.

Stockholms stad har i samverkan med forskare varit med och tagit fram flera föräldraskapsstödsprogram. Det finns ett behov av att en nationell myndighet får ett uppdrag av att förvalta, utveckla och sprida kunskapen om programmen. Det pågår därför en dialog med relevanta aktörer för att kunna genomföra detta.

Det saknas idag intensiva insatser för barn och unga som växer upp i familjer med omfattande omsorgsbrister. Socialnämnden har startat upp ett arbete för att se över möjligheten att starta upp MST-CAN - team i Stockholms stad (CAN står för Child Abuse and Neglect). Målgruppen är barn och familjer där det förekommer fysiskt våld, försummelse och/eller vanvård i hemmet. Om detta ska bli möjligt kommer det att behövas personalförstärkning inom stadens öppenvård samt resurser för samordning inom socialnämnden och även regionen behöver involveras då tillgång till psykiatriker ingår i modellen. MST-CAN är en kunskapsbaserad insats och kan vara ett alternativ till kostsamma placeringar av barn och unga utanför hemmet samt tillhör den typ av insatser som omfattas av utredningsuppdraget intensiva och kostsamma insatser vad gäller organisering.

Inom staden erbjuds MST (Multisystemisk terapi) som är en intensiv familjebaserade öppenvårdsinsats för familjer med ungdomar med allvarliga sociala, emotionella eller utagerande problem. MST ingår i Socialstyrelsens rekommenderade insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Järva och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningar ansvarar för varsitt team där det sistnämnda teamet samägs av ytterligare två stadsdelsnämnder. Detta är en insats som fler stadsdelsnämnder efterfrågar och teamen har idag fullt och inte möjlighet att ta emot fler. Insatsen är därmed inte tillgänglig för alla stadens familjer som kan ha behov av insatsen. För att eftersträva en kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst kan MST vara en insats som på sikt bör erbjudas i samtliga stadsdelsförvaltningar, men där det kan vara möjligt att dela på team. Hur intensiva och kostsamma insatser på sikt ska organiseras utreds inom ramen för ett budgetuppdrag 2025.

För att fler ska erbjudas kunskapsbaserade insatser har 30 familjebehandlare utbildats i metoden Funktionell familjeterapi (FFT). Dessa familjebehandlare deltar nu i utbildningshandledning i upp till 18 månader med målet att uppnå certifiering. Samtliga stadsdelsnämnder har minst en implementeringsansvarig för insatsen FFT. Det är viktigt att staden har fortsatt finansiering för att kontinuerligt utbilda familjebehandlare, chefer och implementeringsansvariga inom staden i metoden FFT för att säkerställa att insatsen kan ges i

samtliga stadsdelsnämnder och att kunskapsnivån upprätthålls. FFT ingår i Socialstyrelsens rekommenderade insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott.

Som en del i det förebyggande arbetet kommer nämnden genom beviljade medel från Brottsförebyggande rådet att testa behandlingsmetoden Coping Power Program (CPP). CPP ingår i Socialstyrelsens kunskapsstöd och är ett färdighetsträningsprogram. Programmet riktar sig till att behandla utåtagerande och aggressiva beteenden hos barn för att minska risken för framtida antisociala beteenden. CPP är baserat på kognitiv beteendeterapi som kombineras med föräldragrupp i föräldraskapsstödsprogrammet Komet. Utifrån utfallet av projektet kommer nämnden ta ställning till införande av modellen i det ordinarie utbudet.

Intensiv hemutredning (IHU)

Många barn återaktualiseras i socialtjänsten med anledning av fortsatta brister i omsorgen efter avslutad utredning. Det kan bero på att vårdnadshavarna tackade nej till de insatser enligt SoL som socialtjänsten erbjöd familjen. Ett annat skäl kan vara att den befintliga insatsen inte överensstämde med behovet varför insatsen avbröts av vårdnadshavarna. I Söderort har en förändrad och intensifierad utredningsprocess testats inom ramen för ett socialt investeringsprojekt under ledning av socialnämnden, för att se om IHU kunde vara en del av lösningen och bidra både till en förbättring av insatser och att fler vårdnadshavare tackar ja till erbjuden insats, så att färre barn återaktualiseras flera gånger. Resultaten har visat sig försiktigt positiva. Modellen behöver testas och utvecklas ytterligare, inom ramen för omställningen till nya socialtjänstlagen och andra linjens socialtjänst.

Barn som anhöriga

Enligt Socialstyrelsen växer många barn upp med missbruk, psykisk ohälsa, våld, allvarlig sjukdom eller dödsfall i familjen. Det finns hög risk för allvarliga konsekvenser som rör barnens hälsa, skolgång och arbetsliv. Genom stöd till barnen går det att förbättra nuvarande situation och förebygga riskerna. Stockholms stads program för stöd till anhöriga beslutades i kommunfullmäktige i december 2024. Socialnämnden behöver tillsammans med stadsdelsnämnderna tydliggöra och utveckla stödet till barn som anhöriga. Forskarutvärdering av relationsvårdscentrum gällande stödsamtal för barn som upplevt våld visar att stadens socialtjänst behöver arbeta för ett mer sammanhållet och likvärdigt helhetsstöd som når alla grupper som är i behov av stöd utifrån att ha upplevt våld i hemmet.

Stöd till barn i familjerättsliga konflikter

Samverkan mellan familjerättssekreterare och socialsekreterare, som ansvarar för barnavårdsutredningar eller ärenden gällande våld i nära relationer, behöver utvecklas kring barn som växer upp med familjerättsliga konflikter och tvister om vårdnad, boende och umgänge. Barns rätt till information och delaktighet behöver stärkas och stödinsatser till dessa barn och föräldrar behöver anpassas.

Barn i samhällsvård

Forskning visar att barn och unga i samhällsvård, och då främst de som är placerade på institution, allt för sällan når en förbättrad situation efter placering. I de fall placering är oundviklig behöver eftervården efter placering prioriteras hårdare för att undvika nya och kostsamma placeringar. Omstruktureringen av Statens institutionsstyrelse, SIS, förväntas leda

till ökad tillgång på psykiatrisk kompetens, något som idag saknas på flera av SIS-hemmen. Vårdkedjan behöver stärkas, både innan och efter placering för att uppnå bättre resultat.

Placeringskostnader inom barn och unga ökar stadigt. En av orsakerna till ökade placeringar kan direkt härledas till den våldspiral som pågår med allt yngre personer som rekryteras till allvarlig brottslighet där många har placerats på SIS särskilda ungdomshem och hem för vård och boende, HVB.

Projektet Eftervård med hög tillgänglighet för unga i riskzon för kriminalitet pågår i stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta-Vantör, Järva och Skärholmen och finansieras av Sociala investeringsfonden. Socialförvaltningen medverkar i projektets styrgrupp. Syftet med projektet är att skapa bättre förutsättningar för ett socialt fungerande liv för ungdomar som har varit placerade i samhällsvård genom att utveckla eftervård med hög tillgänglighet. Stödet behöver utformas utifrån den enskildes behov och präglas av en hög grad av flexibilitet gällande val av metod, intensitet, mötestider, mötesform och mötesplats och pågå över en längre tidsperiod. Arbetet ska utgå från Socialstyrelsens kunskapsstöd för insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott och arbeta nära stadens egna HVB för barn och unga.

Det råder brist på familjehem och jourhem och socialnämnden behöver fortsätta arbetet med att identifiera möjligheter till utökning. Det gäller även arbetet med att se över hur stödet till jour- och familjehem kan utvecklas så att familjer känner sig trygga med att ta emot barn och unga med mer komplex problematik. Utvecklingsarbetet som har påbörjats för att uppnå likställighet i staden gällande rekrytering och stöd till familjehem samt hur stödet kan utvecklas och organiseras på bästa sätt för att få fler att fortsatt vilja ta uppdrag från Stockholms stad fortsätter. Det pågår en omfattande utredning som väntas leda till åtgärder under planperioden.

Arbetet med att starta och följa upp arbetet på HVB för barn och unga i egen regi kommer att fortsätta under perioden. Två utredningar pågår, som kommer att påverka stadens HVB. Den första utredningen Stärkt trygghet och säkerhet för barn och unga i hem för vård eller boende (Dir 2024:18) kommer att redovisas under våren 2025. Utredningen ser över hur barn och ungas individuella behov och rättigheter bättre kan tillgodoses, utreda vilka befogenheter HVB ska ha vad gäller begränsningar och kontroll samt redovisa förbättringsförslag inom HVB. Den andra utredningen om HVB för barn och unga (S 2024:03) ska redovisas under hösten 2025. Utredningen ska fastställa på vilket sätt HVB för barn ska drivas i form av målgrupper och åldersspann. Socialnämnden kommer att följa resultaten av utredningarna för att eventuellt se över och anpassa de egna verksamheterna.

Barn och unga i kriminalitet

Samhällsutvecklingen med att barn involveras och avancerar i kriminella nätverk, och att nyrekrytering av barn ständigt pågår, innebär att lagstiftningen förväntas förändras. Det är för tidigt att säga hur detta kommer påverka socialtjänsten då det ännu är oklart vilka av de förslag som förbereds som regeringen avser gå vidare med. Bland annat pågår nedanstående utredningar:

- Införande av ungdomskriminalitetsnämnder

- Införande av ungdomsfängelser
- Reformering av Statens institutionsstyrelse
- Ökat informationsutbyte mellan myndigheter
- Reformering av 23 kapitlet brottsbalken
- Lagen om insatser mot vårdnadshavares vilja (LIV)
- Effektivare verktyg för att bekämpa brott av unga lagöverträdare

Beroende på vad de slutliga utfallen av lagförslagen blir och vilka medel som medföljer förändringarna kan det bidra till nya, förändrade, organisatoriska, kostsamma och utmanande arbetssätt inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

Samhällsutvecklingen leder till behov av kompetensutveckling hos stadens medarbetare som jobbar med barn och unga som vill lämna organiserad brottslighet. I handläggningen av dessa ärenden ser socialnämnden också behovet av att fortsätta stötta och vid behov skydda medarbetare som arbetar med dessa komplexa ärenden bland annat utifrån hot och otillåten påverkan.

Det pågår omfattande arbete utifrån Stockholms stads strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet inom samtliga stadsdelsnämnder och berörda facknämnder. Socialnämnden ska utvärdera valda delar av strategin och behöver förutsättningar för att göra det under 2026.

Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare har lämnat sitt slutbetänkande till regeringen där förslaget är att sänka straffbarhetsåldern från 15 år till 14 år. En sådan ändring skulle innebära att socialnämndens verksamheter behöver anpassa sig till en ny målgrupp. Om förslaget kommer att genomföras är socialnämndens bedömning att det kommer bidra till ett högre inflöde av ärenden till insatser som särskilt kvalificerad kontaktperson och Stockholms ungdomstjänst.

Se även rubrik 1.4. och 3.7

3.2 Verksamhet för personer med funktionsnedsättning

Fler blir allt äldre och får andra behov

För att upprätthålla pensionsnivåerna har åldersgränserna i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem höjts senast år 2023. En riktålder för pension har införts och från år 2026 är det riktåldern för pension som ska styra pensionsrelaterade åldersgränser. Från och med år 2023 ändrades åldern för garantipension och bostadstillägg kan börja betalas ut från 65 år till 66 år. Åldersgränsen för personlig assistans ändrades också från 65 till 66 år. Ytterligare justeringar av den åldersgränsen kommer att ske från och med 1 januari 2026.

Det finns skillnader i stadens riktlinjer och avgiftssystem kopplat till gränsdragning vid 65 år för ett ärendes tillhörighet till äldreomsorgens verksamhetsområde. Mot bakgrund av detta kan det finnas skäl att se över om staden bör ha kvar nuvarande gränsdragning eller om denna bör justeras i enlighet med riktåldern. Vid en översyn behöver även frågor som ekonomiska förutsättningar ses över. Denna översyn bör synkroniseras med den översyn som kan behöva göras kopplat till att tillgången till insatser i enlighet med ny socialtjänstlag inte ska begränsas

till vilken målgrupp man tillhör.

Det åldersrelaterade hjälpbehovet hos brukarna i stadens LSS-boenden och i socialpsykiatrins boenden har ökat i takt med att fler brukare blir äldre. Andelen äldre brukare förväntas öka ytterligare under kommande period. För att möta brukarnas behov av stöd kommer medarbetarna behöva teoretisk och praktisk kompetensutveckling bland annat i somatisk vård och daglig omvårdnad. En förflyttning har skett som innebär att allt mer av insatserna utförs direkt i hemmet och fler förebyggande hälso- och sjukvårdsåtgärder kommer behöva utvecklas.

Hälsofrämjande insatser och utökat hälso- och sjukvårdsansvar

Ett hälsofrämjande, förebyggande och proaktivt arbete är viktigt för att förebygga ohälsa samt bibehålla eller förbättra det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet. Nämnden har startat ett hälsoprojekt som är en långsiktig satsning med fokus på ett aktivt hälsofrämjande arbete riktat till målgruppen personer med funktionsnedsättning, i linje med omställningen mot ny socialtjänstlag och god och nära vård och omsorg.

Socialstyrelsen har gjort en kartläggning av hälsotillståndet hos personer som har psykiska funktionsnedsättningar och som får en boendeinsats från socialtjänsten (till exempel bostad med särskild service eller boendestöd). Resultatet visar att den somatiska hälsan är en stor utmaning för denna grupp. Exempelvis är fetma, KOL och diabetes upp till fem gånger vanligare jämfört med den allmänna befolkningen. Mot bakgrund av detta bör stadens socialtjänst i samverkan med idrottsnämndens verksamheter prioritera det hälsofrämjande arbetet som riktar sig till socialpsykiatrins målgrupp. Genom att fokusera på hälsofrämjande insatser kan staden bidra till att förbättra den fysiska hälsan och övergripande välbefinnandet hos personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Ändrat huvudmannaskap för personer med personlig assistans

Den 1 mars 2023 presenterades Huvudmannaskapsutredningen (SOU 2023:9). Utredningen föreslår att staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans. Kommunerna ska inte längre vara skyldiga att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka av assistansersättningen. Utredningen föreslår dock att kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Utredningen föreslår att det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och att kommunala beslut om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan. Försäkringskassan har under 2025 fått uppdrag att undersöka förutsättningarna för att ta över huvudmannaskapet för personlig assistans i sin helhet. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet senast den 8 maj 2025.

Om det beslutas om en förändring av huvudmannaskapet kommer det att krävas förberedelser och planering i god tid före förändringen av huvudmannaskapet. Ett ändrat huvudmannaskap innebär ett utökat samarbete mellan staden och Försäkringskassan, både inför och efter förändringen. Det kan även finnas skäl att se över hur stadsdelsnämndernas egen regi-verksamhet är organiserad.

Boendestödet behöver utvecklas

Boendestöd är en efterfrågad insats som syftar till att personer med funktionsnedsättning ska

kunna utveckla eller bibehålla sina resurser och leva ett så självständigt liv som möjligt. För att möta målgruppens behov och förväntningar behöver utvecklingen av boendestödinsatsen fortsätta. Några identifierade utvecklingsområden är att öka tillgängligheten och effektiviteten i insatsen genom att undersöka hur digitalt boendestöd kan komplettera det traditionella boendestödet, både i och utanför det egna hemmet.

Ett annat utvecklingsområde är att möjliggöra boendestöd på kvällar och helger. Många i målgruppen har ett arbete och efterfrågar därför flexibilitet i boendestödet. För att möjliggöra att fler utförare kan erbjuda stöd under dessa tider behöver ersättningsmodellen ses över. Vid en översyn behöver även risken för välfärdsbrott vägas in. Genom att fortsätta utveckla och förbättra boendestödinsatsen säkerställs att personer med funktionsnedsättning får det stöd de behöver för att leva ett fullvärdigt liv.

Behov av fler bostäder med särskild service samt stödboende

Socialnämnden arbetar för att minska underskottet av boendeplatser inom bostäder med särskild service och stödboenden. Fler bostäder behöver skapas, både i befintliga fastigheter och i nyproduktion. Bostäder som det idag råder brist på, exempelvis friliggande gruppboendestäder, kommer att prioriteras i planeringen. Nämnden ser även ett stort behov av fler platser på stödboenden och gruppboendestäder för socialpsykiatrins målgrupp.

Stockholms stad har en hög målsättning för utbyggnad och färdigställande av nya bostäder med särskild service både inom LSS och inom SoL. Under perioden beräknas cirka 5-10 nya boenden per år, med 6-12 lägenheter per grupp-/servicebostad, att starta vilket innebär ökade kostnader för personal, hälso- och sjukvårdsinsatser samt för projektering för nämnden. Samtidigt är marknaden osäker, med betydande risk för förseningar och indragna projekt till följd av exploateringsnämndens översyn av stadens projektportfölj. *Se även avsnitt 4.1*

För att utöka boendeplatserna behövs ett fortsatt arbete med etablering av gemensamma processer och samplanering med relevanta nämnder och bolag. Ett hjälpmedel skulle vara en enhetlig processhantering för byggnation i form av digitala stödsystem, ett projekthanteringssystem. Ett sådant system inkluderar användningen av digitala verktyg för övervakning av projektframsteg, resurshantering och kommunikation mellan involverade parter. Dessutom ses behovet av nya funktioner inom beställaransvaret för nybyggnation LSS och SoL över, för att möta de kompetenskrav som uppdraget kräver. Socialnämnden har fått ett utökat uppdrag att kartlägga och bistå med kunskap kring brandfrågor för befintliga fastigheter/verksamheter inom stadsdelsnämnderna. Detta har tillkommit efter att en brandtillsyn i en stadsdelsnämnd lett till stängning av en verksamhet, vilket behöver förebyggas framåt. Syftet är att etablera övergripande rutiner i samverkan med brandförsvaret och säkerställa en likvärdig bedömning vid brandtillsyner. Detta arbete kräver både resurser och tid från socialnämnden för att säkerställa en enhetlig och säker hantering av brandskyddsfrågor, både på kort och lång sikt.

Möjligheten till boendekedja behöver utredas. Personer med minskat stödbehov i boende, eller personer med oklart stödbehov, bör kunna pröva att bo i egen lägenhet. Detta skulle kräva lägenheter reserverade för målgruppen, i det fall bostad inte går att ordna på egen hand. Effekten vid en sådan åtgärd skulle vara ökad självständighet i egen bostad för fler samt att lägenheter i grupp- och servicebostäder frigörs för personer med stödbehov.

Upphandlingsform och särskild redovisning för bostad med särskild service bör utredas

Socialnämnden ser behov av att utreda vilken typ av upphandlingsform för inköp av platser i bostad med särskild service för vuxna som är mest fördelaktig sett till kvalitet och ekonomisk hänsyn. Utredningen bör genomföras i samråd med kommunstyrelsen. Kostnaderna för avtal som görs utanför valfrihetssystemet, så kallade individuella avtal fortsatte att öka under 2023, största skälet är det stora underskott av boendeplatser inom bostad med särskild service. Staden har tillämpat lagen för valfrihetssystem för insatsen bostad med särskild service sedan år 2009 efter beslut i kommunfullmäktige samma år som lagen av valfrihetssystem (LOV) trädde i kraft. För konkurrensutsättning av stadens egna verksamheter ansvarar respektive nämnd där upphandling görs enligt lagen om offentlig upphandling (LoU) i de fall nämnden inte sköter driften i egen regi. Under de 15 år som har gått sedan LOV infördes i staden har ingen ordentlig översyn av driftsform genomförts.

Socialnämnden ser behov av att utvärdera och utreda förutsättningarna för ändrad modell för särskild redovisning inklusive utredning av kostnadsansvar för bostadsanpassning i bostad med särskild service enligt LSS. Det finns en liten grupp brukare med exceptionellt stora omsorgsbehov, som kräver dubbelbemanning hel eller stor del av dagen, som stadsdelsnämnderna kan återsöka extra medel för. En översyn av modellen för särskild redovisning gjordes under år 2020, varpå hanteringen justerades från år 2021. Främsta syftet till ändrad modell var att ersättningen behövde framgå i stadens LOV-avtal med utförare både för boenden och daglig verksamhet. Ändrad modell har medfört extra administrativa uppgifter både från stadsdelsnämnderna och för socialnämnden. Utöver det har kostnaderna ökat totalt sett för staden för den särskilda redovisningen med omkring 10 mnkr totalt.

Barn med funktionsnedsättning saknar boendelösningar i stadens regi

Det saknas idag bostäder med särskild service för barn och unga LSS i stadens regi. Under 2025 utreder socialnämnden i samråd med kommunstyrelsen förutsättningarna för att starta bostad med särskild service för barn och unga enligt LSS i egen regi. Stadens valfrihetssystem för barn- och ungdomsboende täcker ungefär hälften av nuvarande behov. Resterande platser köps idag utanför valfriheten genom individavtal hos privata leverantörer och till ett betydligt högre pris. Den stadsövergripande prognosen visar att 80-85 barn fortsatt beräknas ha behov av insatsen de kommande 10 åren. Beställningar av ny- eller ombyggnation för barnboenden kommer att genomföras inom de närmaste åren men tidplanen är ännu inte beslutad i socialnämnden och det kommer därför ta ett antal år innan färdigställande.

Individcentrerad socialpsykiatri

Peer support är en metod där personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa och återhämtning anställs i socialtjänstens verksamheter för att stödja och inspirera andra. I staden finns för närvarande åtta peer supportrar som arbetar i fyra stadsdelsnämnder samt social- respektive arbetsmarknadsnämnden. Genom sin egen erfarenhet bidrar de till att minska stigma kring psykisk ohälsa, sprida hopp om förändring och skapa en bro mellan socialtjänst och brukare. Peer support är en viktig del i skapandet av en mer personcentrerad och inkluderande socialtjänst. För att ytterligare stärka denna process finns ett behov av att successivt utöka antalet peer supportrar, så att fler stadsdelsnämnder kan ta del av denna möjlighet och erbjuda ett mer individanpassat stöd till sina invånare.

Förändrade målgrupper inom korttidsvistelse

Socialnämnden har identifierat en målgruppsförskjutning inom utförarverksamheterna av korttidsvistelse enligt LSS. Den målgrupp som antas öka är personer med autism i kombination med intellektuell funktionsnedsättning. Det innebär att verksamheterna behöver anpassa sitt utbud till de målgrupper som istället blir beviljade insatsen.

3.3 Hemlöshet och missbruk**Skadligt bruk och beroende**

Samsjuklighetsutredningen har lämnat förslag om att hälso- och sjukvården ska ansvara för all behandling för skadligt bruk och beroende. För personer med samsjuklighet ska vården för det skadliga bruket och beroendet samordnas med behandling för psykisk sjukdom. Socialtjänsten föreslås erbjuda psykosociala stödinsatser i form av bland annat boende, stöd i boende och sysselsättning. Regeringen bedömer att för att kunna genomföra reformen behöver utredningens förslag i vissa delar justeras, kompletteras, analyseras vidare och ytterligare beredningsunderlag tas fram. Detta bland annat mot bakgrund av de remissynpunkter som lämnats. Regeringen har därför tillsatt en samsjuklighetsdelegation med ett treårigt uppdrag som bland annat innefattar att ta fram en plan för reformens genomförande.

Då Samsjuklighetsutredningens förslag skjuts på framtiden behöver arbetet med att erbjuda kunskapsbaserade insatser till personer med skadligt bruk och beroende i enlighet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer prioriteras likväl som samordningen av insatser ihop med regionen. Stadens pågående samverkan med Beroendecentrum Stockholm, Capio Maria beroende och Psykiatri Södra Stockholm för personer med komplex samsjuklighet behöver fortgå och erfarenheter tillvaratas inför eventuell kommande omställning.

I förslaget till ny socialtjänstlag tonas målgrupper ner och vikten av helhetssyn och inriktning på den enskildas individuella behov och förutsättningar tydliggörs. Inom ramen för arbetet inför omställningen till ny socialtjänstlag behöver förutsättningar för att personer med skadligt bruk och beroende erbjuds insatser lättillgängligt, likställt och utifrån ett helhetsperspektiv ses över. Det ser idag olika ut vilka behandlings- och stödinsatser som erbjuds inom stadens öppenvård. Under 2025 pågår uppdraget att utreda möjligheten till stadsövergripande insatser i form av case management och boendestöd, för att säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser. I arbetet inför omställningen till ny socialtjänstlag har behov av att kunna erbjuda behandlingsinsatser utan föregående behovsprövning identifierats.

Kvinnor med beroendeproblematik har i högre grad erfarenhet av övergrepp och andra trauman och kopplingen mellan psykisk ohälsa och skadligt bruk och beroende förefaller vara starkare hos kvinnor. Det tycks vara svårare för våldsutsatta kvinnor med skadligt bruk och beroende att få stöd och hjälp. En fortsatt utmaning är behovsanpassat stöd och boendeinsatser till kvinnor med skadligt bruk och beroende med en komplex problematik i form av samsjuklighet, hemlöshet och våldsutsatthet. Detta kommer att prioriteras inom ramen för arbetet med Bryt upp-programmet.

Ur ett barnperspektiv är det viktigt att föräldrar med skadligt bruk och beroende får insatser snabbt samt att barnets situation uppmärksammas och barnets eventuella behov av stöd och insatser tillgodoses.

Staden behöver fortsätta att lyfta folkhälsoaspekter av ett minskat bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar genom arbete med tidiga och främjande insatser. Arbetet med fortsatt implementering av stadens ANDTS-program 2023–2026 utgör en viktig del i detta och behöver under 2026 fortsätta och följas upp. Under 2026 bör socialnämnden även följa hur kommande nationell strategi utformas och göra vägval i hur kommande eventuella styrdokument bör utformas. Nämnden kan behöva ett uttalat uppdrag i budgeten för 2026 kopplat till att ta fram ett nytt styrdokument för staden med fokus på det ANDTS-förebyggande arbetet och 2027 ett uppdrag att leda och samordna implementeringen.

Förslaget om lagändring att förbjuda försäljningen av lustgas som föreslås träda i kraft 2025 bör fortsatt bevakas och effekten av lagen följas för att anpassa och utveckla arbetssätt.

Arbete mot hemlöshet och osäkra boendeförhållanden

I staden råder en fortsatt ansträngd bostadssituation vilket kan medföra att människor behöver söka bistånd till boende från socialtjänsten för att få tak över huvudet. För att motverka hemlöshet är tillgången till prisöverkomliga hyresrätter viktig.

Tre prioriterade utvecklingsområden har identifierats i arbetet mot hemlöshet; utveckla boendeformer, säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser samt öka effektiviteten i nyttjande av stadens bostadssociala resurser.

För personer med komplex samsjuklighet och som har ett utökat behov av samordnade stödinsatser från hälso- och sjukvård och socialtjänst kan arbetssätt som så kallade ACT-team behöva utredas tillsammans med regionen. Det är en evidensbaserad organisatorisk modell där multiprofessionella team möter upp individer samordnat och är en insats som i dagsläget saknas i stadens och regionens utbud. Det bör utforskas hur och om denna metod kan erbjudas målgrupper som har stort behov av samordning och har svårt att få sina behov tillgodosedda i den fragmentiserade vårdkedja som de idag behöver orientera sig i.

Andelen kvinnor som lever i hemlöshet i staden och som har samsjuklighet i form av skadligt bruk och beroende och psykisk ohälsa förefaller öka i 2024 års hemlöshetskartläggning jämfört med den föregående. Kvinnor som lever i hemlöshet kommer att uppmärksammas och följas upp inom ramen för implementeringen av Bryt upp-programmet.

Det behövs ett mer omfattande utbud av mer varaktiga boendeinsatser för äldre personer som lever i hemlöshet och har ett stödbehov, detta för att äldre personer inte ska fastna i akuta boendelösningar. Likaså behövs fler boendelealternativ för kvinnor i hemlöshet. Dagens akutboenden tar alla emot personer i aktivt skadligt bruk och beroende. En variation av akutboenden skulle möta olika klienters varierande behov, såsom akutboendeplatser för personer i behov av stöd, men som saknar skadligt bruk och beroende. Socialnämnden har under 2025 i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningar för boende för personer med samsjuklighet, med särskild fokus på äldre och stödboende med drogtolerans för kvinnor. Arbetet med detta budgetuppdrag har påbörjats. I nuläget är det för tidigt att svara på vilka exakta boendeformer som behövs. Förvaltningen avser att i tjänsteutlåtande till socialnämnden i december lämna ett förslag till beslut om hur man kan gå vidare med frågan om boenden för målgrupperna inom uppdraget.

För personer som beviljas bistånd i form av försöks- eller träningslägenhet eller som

remitteras till boende inom SHIS bostäder finns behov av utveckling av boendestödinsatser till stöd för kvarboende och ökad effektivitet i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser.

3.4 Jour- och rådgivande verksamhet

Ekonomiskt bistånd samt budget- och skuldrådgivning

Regeringen har aviserat att den så kallade bidragsreformen ska införas i tre steg under de kommande åren, där aktivering på heltid för att ha rätt till försörjningsstöd är första steget, följt av en successiv kvalificering till den svenska välfärden samt ett bidragstak som gör att inkomsten av bidrag inte kan bli högre än inkomsten av arbete. Socialnämnden ser att detta i kombination med nya socialtjänstlagens krav på att arbeta kunskapsbaserat och förebyggande kommer att ha stor påverkan på arbetet med ekonomiskt bistånd.

För att kunna genomföra de reformer som regeringen aviserat, bland annat kravet på heltidsaktiviteter, kommer staden att behöva tillhandahålla insatser för fler målgrupper. I samband med denna förändring bedömer socialnämnden att det är viktigt med en tydlig struktur och en tydlig ansvarsfördelning mellan socialtjänsten och stadens egna utförare av arbetsmarknadsinsatser. Därutöver kommer det krävas en god samverkan med Arbetsförmedlingen i arbetet med att införa reformen kring aktivitetskrav.

En digital ansökan för ekonomiskt bistånd har införts i staden, men används inte fullt ut. Det finns behov av att stödja de som ansöker om ekonomiskt bistånd att göra det digitalt och även stödet till de som handlägger ansökningarna behöver utvecklas.

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur sedan en tid tillbaka, något som kan komma att märkas genom att fler hushåll får behov av ekonomiskt bistånd. Det är troligt att det kommer att ta längre tid för de personer som redan står långt ifrån arbetsmarknaden att bli självförsörjande och med det finns en risk att allt fler får långvariga behov av ekonomiskt bistånd. Socialtjänstens stöd och insatser till de med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd behöver utvecklas och intensifieras.

Antalet personer som söker stöd hos stadens budget- och skuldrådgivare har ökat successivt över tid, inte minst på grund av rådande lågkonjunktur. Socialnämnden gör bedömningen att staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldsättning för sårbara målgrupper, som bland annat inkluderar unga personer och nyanlända.

3.5 Insatser mot våld i nära relationer

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Tidig upptäckt av våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck säkras genom nära samverkan med andra huvudmän och civilsamhället. Det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer behöver intensifieras i staden och fokusera på både våldsutsatta och våldsutövare. Genom sänkta trösklar och anpassade insatser erbjuds stöd och hjälp både inom första och andra linjens socialtjänst, både för ungdomar och vuxna.

Satsningen på Bryt upp-programmet som pågått sedan 2024 fortsätter och kommer att följas upp för att säkerställa att stödet utvecklas och anpassas till alla socialtjänstens målgrupper.

Uppföljningen ska även säkerställa att stadens relationsvårdscentrum, RVC, arbetar kunskapsbaserat, samt har rätt förutsättningar att möta efterfrågan av stöd och utvecklar samarbeten för att vid behov kunna slussa vidare. Som ett led i att anpassa socialtjänstens insatser till ny socialtjänstlag kommer samtliga insatser via RVC att kunna erhållas utan föregående biståndsprövning. Det blir viktigt att erbjuda ett sammanhållet och likvärdigt helhetsstöd som når alla grupper som är i behov av stöd, utifrån att ha upplevt våld i hemmet och utövat våld i nära relation. En del som behöver utvecklas är föräldraskapsstöd kopplat till våld i nära relation.

Utbildningar som rör våld i nära relation och hedersrelaterat våld är efterfrågade varför digitala utbildningsalternativ behöver utvecklas så att alla stadens medarbetare som behöver få grundkompetens i att uppmärksamma och motivera personer som utsatts för våld i nära relation att ta emot och lotsas till befintligt stöd. Särskilda resurser behöver prioriteras för detta ändamål.

Förhållningssätt till föräldrar och anhöriga till barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld behöver utvecklas efter den akuta fasen. Likväl behöver arbetet med att hitta metoder och arbetssätt för att få den som utövar våld att upphöra med detta beteende för att öka tryggheten för barn och vuxna som är direkt eller indirekt utsatta för olika typer av våldsutövande.

Att vidareutveckla Islandsmodellen till att också omfatta vuxna utsatta för våld i nära relation är ett alternativt som behöver övervägas. Det finns också andra samverkansmetoder, likt Projekt Trygg Relation - Fri från våld (IPVI) från Malmö Stad, där socialtjänst och polis arbetar aktivt tillsammans för att tidigt nå våldsutövare. Inom fokusområde Farsta har våldsutövare och våldsutsatta som har problem med skadligt bruk och beroende och psykisk ohälsa uppmärksammas. Socialnämnden kommer under året tillsammans med stadsdelsnämnder och polis uppmärksamma denna målgrupp inom ramen för implementeringen av Bryt upp-programmet och Islandsmodellen

Lagändringen gällande placering i skyddat boende av barn och vuxna som trädde i kraft 1 april 2024 har inneburit nya arbetssätt. Placeringar i skyddat boende behöver följas för att säkerställa att barn och vuxna som är i behov av skyddat boende får detta.

Prostitution och människohandel

För att stärka skyddet mot och minska risken för att barn och vuxna ska utsättas för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål gör regeringen flera satsningar inom jämställdhetspolitikens områden. Det handlar bland annat om uppdrag om kartläggning för att upptäcka sexuell utsatthet, förebyggande insatser mot näthat och förnyat uppdrag om arbetet mot sexuell exploatering av barn, utnyttjande i prostitution och människohandel. Utredningen gällande särskilt utformade exitprogram för personer utsatta i prostitution och människohandel (Dir. 2022:155; SOU 2023:97), påtalar vikten av särskilt stöd för gruppen, såväl att stärka identifiering, skydds- stöd- och vårdinsatser som det uppsökande arbetet.

Socialnämnden har idag avtal med 20 av 25 kommuner och erbjuder samtliga kommuner i Stockholms län att teckna avtal med stadens specialiserade verksamheter, Mikamottagningen, KAST och regionskoordinatorerna mot prostitution och människohandel. Verksamheterna ser ett ökat inflöde av klienter och fler kommuner förväntas ansluta sig vilket kräver en beredskap

för en ökad målgrupp.

3.6 Nyanlända

På EU-nivå har antalet förstagångsansökningar om asyl nästan fördubblats de senaste två åren, medan motsvarande uppgifter för Sverige går i motsatt riktning. Migrationsverkets senaste prognos för åren 2025-2028 har justerats ner från cirka 9 500 till 7 000 asylsökande per år och under förra året hanterade Migrationsverket 9 645 förstagångsansökningar.

I Mottagandelagen (SOU 2024:68) som föreslås träda i kraft oktober 2026 beskrivs hur Migrationsverket även fortsatt ska ha det huvudsakliga ansvaret för logi till personer som omfattas av mottagandelagen. Lagen syftar bland annat till att minska andelen asylsökande i eget boende (EBO) och istället styra dem till mottagningscenter.

Utredningen föreslår vidare att Migrationsverket ska få anvisa en kommun som ska ordna boende för asylsökande om tillströmningen av asylsökande har varit eller kan förväntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att tillgodose behovet av boendeplatser. I dag finns ingen sådan skyldighet för kommunen och förslaget innebär att kommunerna åläggs en skyldighet att tillgodose rätten till boende för personer som fortfarande omfattas av Migrationsverkets ansvar. Detta kräver en flexibel organisation med beredskap för såväl ökad tillströmning av nyanlända och nya lagkrav som nedgångar i anvisningstakt och mottagande.

Förslagen i utredningen kommer sannolikt att innebära att antalet nyanlända som ordnar sitt eget boende (EBO) kommer att minska kraftigt och att fler väljer anläggningsboende (ABO) och kommunanvisas enligt bosättningslagen. Utredningen bedömer att förslagen kommer att leda till att omkring 85 procent av alla asylsökande bor på asylboende. Detta skulle kunna innebära fler kommunanvisningar och därmed ett ökat behov av såväl bostäder som de insatser som socialnämnden erbjuder målgruppen.

Arbetet med att erbjuda bostadsvägledning till nyanlända kan därmed komma att öka och behöver fortgå i samverkan mellan socialnämnden, stadsdelsnämnder, SHIS och arbetsmarknadsnämnden. Tillgången till lägenheter är central i arbetet för målgruppen och socialnämnden ser en risk i att antalet prisöverkomliga hyresrätter minskar. Brist på hyresrätter i det billigare segmentet kommer att försvåra för nyanlända att erhålla en bostad.

Socialnämnden gör bedömningen att staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldsättning för sårbara målgrupper. Särskilt sårbara grupper som har identifierats är unga personer och nyanlända.

Ukrainare som idag omfattas av massflyktsdirektivet

Utvecklingen av kriget i Ukraina kan påverka huruvida EU beslutar att förlänga massflyktsdirektivet. En förlängning skulle troligen innebära att fler ukrainare folkbokförs och anvisas till kommunen enligt Bosättningslagen. Detta bedöms ha påverkan på kostnader för ekonomiskt bistånd för socialnämnden. Om fler ukrainare söker skydd i Sverige kan efterfrågan på bostäder från SHIS komma att öka.

Om massflyktsdirektivet inte förlängs ytterligare och därmed upphör att gälla 2026 förväntas

25 000 ukrainare söka asyl i Sverige, vilket kan leda till längre handläggningstider och ökat tryck på Migrationsverket. Om skyddet förlängs till 2027 skjuts asylansökningarna fram ett år.

3.7 Strategi och utveckling

En socialtjänst som är jämlik och tillgänglig

Det omfattande arbetet med omställning utifrån den nya socialtjänstlagen förväntas påverka samtliga verksamhetsområden och arbetet med att anpassa socialtjänsten enligt lagens intentioner kommer att pågå under flera år framåt. Den ambitionshöjning som lagen innebär bedöms inte vara fullt finansierad genom statliga medel och det är oklart hur den ska finansieras efter 2028. Här behöver staden genom SKR lyfta frågor framåt om hur kommuner ska kompenseras för de kostnader som den nya lagen, efter 2028, medför.

Socialtjänsten i Stockholms stad behöver bli mer likställd både vad gäller tillgång på lätt tillgängliga och tidiga insatser likväl som mer omfattande insatser. Utredningen av hur insatser bäst organiseras och hur första linjen kan möta uppgår och kan möjliggöra ett mer effektivt resursutnyttjande och bidra till en jämlik tillgång till socialtjänst i hela staden. Det kan komma att påverka socialnämndens ansvarsområde och leda till att fler verksamheter organiseras centralt men verkar lokalt/regionalt men kan likväl resultera i det motsatta

Medel för socialt utvecklingsarbete behöver nyttjas mer strategiskt som en del i omställningsarbetet. De sociala investeringar som görs och som faller väl ut behöver harmonisera med övrig aktiviteter inom omställningen. De satsningar som görs och som faller väl ut behöver vara hållbara och möjliga att bredda och bidra till likställighet.

Stockholms stads riktlinjer inom socialtjänsten behöver ses över för att de ska överensstämma med den nya socialtjänstlagen och dess intentioner samt att riktlinjerna behöver ses över i sin helhet för att få en mer tydlig struktur.

En viktig förutsättning för en kunskapsbaserad socialtjänst är utveckling av arbete med kontinuerlig uppföljning och möjligheten att arbeta mer datadrivet. Planering av insatser bygger på att befintlig data från socialtjänstens olika sektorer kan tillgås och nyttjas på rätt sätt. En framtida socialtjänstregisterlag (som för närvarande utreds) förväntas kunna underlätta att arbeta kunskapsbaserat och bli ett verktyg för att följa upp och utvärdera insatser, bidra till relevanta analyser på olika nivåer samt till statistik och forskning. Lagen kommer att ha en betydande påverkan på socialtjänstens verksamhetsstatistik. Den nya socialtjänstlagen kräver att kommuner planerar för alla socialtjänstinsatser, inte som idag då det är begränsat till boendeinsatser för funktionsnedsättning och äldreomsorg. Facknämnderna behöver ta fram arbetssätt och processer för hur detta ska genomföras.

Övergången till fler insatser utan individuell behovsprövning, samt ändrade paragrafer i den nya lagen, innebär ett stort behov av anpassningar för att säkerställa kvalitet i uppföljningen. Statistiken under 2025 kommer att se annorlunda ut och kommer därför inte kunna jämföras med tidigare data. Underlag och rapporter, till exempel socialtjänstrapporten, kommer att behöva anpassas så att relevant och tillräcklig information möjliggör en mer komplett bild av verksamheten. Detta är även nödvändigt för att stödja ett kunskapsbaserat arbete och bidra till

en mer effektiv och kvalitativ socialtjänst.

Därför föreslås att de underlag och rapporter som påverkas av förändringar under 2025 ses över och utvecklas under 2026 för att anpassas till den nya socialtjänstlagen.

Digitala lösningar en central del i omställningen

Digitalisering är en nyckelfråga i omställningen till den nya socialtjänstlagen och till en god och nära vård och omsorg. Detsamma gäller för att kunna hantera framtida demografiska förändringar och växande utmaningar i samhället.

Kvalitetsprogrammet slår fast att gemensamma lösningar och horisontellt samarbete i staden är avgörande för ett effektivt digitaliseringsarbete. I december 2024 fattade Stockholms stad ett inriktningsbeslut om en gemensam kraftsamling som ger systematisk samverkan över stadens organisatoriska gränser, för socialtjänstens och äldreomsorgens digitalisering. De behov och punkter som lyfts i tidigare års budgetunderlag och som rör digitalisering och effektiv användning av data/information, kommer framöver att koordineras med utgångspunkt i den gemensamma kraftsamlingen.

Kraftsamlingen ska ses som del av den omställning som samhällsutmaningarna och digitaliseringen i stort kräver av staden och alla andra kommuner. Detta utifrån att nuvarande arbetssätt och linjeorganisering inte kan ge de effekter av digitalisering som staden och samhället behöver inom ramen för de medel som finns att tillgå.

Långsiktigt hållbara rutiner och strukturer för samverkan behöver byggas, parallellt med att nya tjänster och lösningar utvecklas till nytta för individer och verksamhet. Strategiskt viktig kompetens ska finnas internt inom staden och spetskompetenser för att driva digitalisering ska kunna samordnas inom ramen för socialtjänstens och äldreomsorgens digitaliseringsutveckling. Genom att samordna administrativa rutiner och testa digitala lösningar i mindre skala innan de införs i alla stadsdelsnämnder kan kostnadskontroll uppnås. Kraftsamling minskar dubbelarbete och parallella initiativ, medan transparens och målstyrning ökar. Kraftsamlingen kommer dock att innebära ett ökat åtagande och en omställningskostnad inom facknämnder och också inom stadsdelsnämnderna.

Den samlade bedömningen är att socialnämnden tillsammans med och äldrenämnden löpande behöver utökas med nya kompetenser under planperioden för att kunna driva utvecklingen tillsammans med stadsdelsnämndernas socialtjänst och äldreomsorg. Omfattningen av utökningen är svårbedömd för planperioden men uppskattningsvis 2 till 4 nya tjänster årligen med det största behovet initialt, se förslag till finansiering under rubrik 4.1 Drift. Utökningen behöver ske i samarbete med äldrenämnden och placeringen utifrån inom vilket område som behöver förstärkas. Utöver dessa tjänster behöver det finnas utvecklingsmedel för gemensamma pilotprojekt, breddinföranden och efterföljande förvaltning, liksom medel som ger förutsättning för att etablera gemensamma arbetsverktyg. Omställningar kan också komma att behövas inom stadsdelsnämnderna för att säkra en god kapacitet för att utveckla sina verksamheter med hjälp av den digitalisering som drivs gemensamt.

Stärkt samverkan med regionen och fokus på psykisk hälsa

Den gemensamma omställning som genomförs med regionen inom ramen för god och nära vård behöver prioriteras och säkra att de satsningar som görs för att ställa om socialtjänsten

bidrar till att fler nås tidigare av insatser, för att undvika mer omfattande insatser längre fram. Det behövs robusta samarbeten och tydliga modeller på olika nivåer för att identifiera och fånga upp personer i behov av socialtjänsten och regionens stöd.

Det finns idag skolsociala team, socialsekreterare hos polis, familjecentraler och ungdomsmottagningar där flera olika professioner samarbetar. En framtidsfråga i omställningen kommer att utifrån behov se över vilka nya former som behöver skapas tillsammans med regionen för att möta andra behov och då primärt ihop med psykiatri och beroendevården. Både i den första och andra linjen, det vill säga både för att nå riskgrupper och för att kunna erbjuda mer intensiva insatser för att exempelvis undvika placeringar.

I januari 2025 presenterade regeringen Det handlar om livet – nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Arbetet med att uppmärksamma psykisk hälsa och suicidprevention innebär ett brett och tvärsektoriellt arbete som berör alla åldrar och adresserar både individuella och strukturella faktorer för psykisk hälsa. Här behövs ett ökat fokus på att utveckla arbetet inom alla samhällssektorer för att främja psykisk hälsa. Samordning av arbetet i staden, tillsammans med fördelning och uppföljning av de statliga medlen som tillkommer kopplat till strategin, behöver därför utvecklas.

Organisering och uppdrag kring frågor rörande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) för att säkerställa att arbete sker enligt den nationella strategin kan behöva ses över. Kunskaper om sex och samlevnad, sexuell utsatthet och sexuellt våld inom särskilt sårbara grupper, framför allt funktionshinder, behöver stärkas.

Brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser

Riksdagen har beslutat om lagändringar för att stärka rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende. Lagändringen innebär att skyddat boende blir en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Lagändringen innebär att socialtjänsten har ett uttalat uppdrag att stå för skyddat boende för alla som är hotade, inkluderat personer som lever i kriminalitet, avhoppare och deras familjer. Samverkan med Kriminalvården är aktuellt vad gäller planering av insatser för klienter som ska slussas in i samhället efter ett fängelsestraff. Detta medför sammantaget ökade kostnader inom socialtjänsten för fler medarbetare och för insatser till den enskilde.

Vidare förtydligas socialtjänstens ansvar för förebyggande det arbetet mot brottlighet i den nya socialtjänstlagen och kommunernas socialnämnder ges ett utökat uppdrag att arbeta för att förhindra och motverka brottslighet. Uppdraget innefattar såväl allmänt preventiva åtgärder som riktade insatser för att minska individers benägenhet att begå och återfalla i brott. Socialtjänsten ska särskilt beakta tidiga och förebyggande insatser, oavsett ålder, och motverka att barn och unga dras in i brottslighet. Insatser behöver sättas in i ett tidigt skede, innan problem har vuxit sig stora. Det ökade ansvaret kan komma att medföra kostnadsökningar för stadsdelsnämnderna och socialnämnden i form av ett behov av ett utökat antal medarbetare, fler sökta insatser och för att ta fram kunskapsbaserade insatser för målgruppen.

Kunskapen om avhoppare från gängkriminella miljöer och dess anhöriga, samt kunskapen om flickor och kvinnor i kriminalitet behöver stärkas i staden. Flera instanser, exempelvis polisen

och Socialstyrelsen, rapporterar om att kvinnor är dolda i den organiserade brottsligheten och fler än vad som tidigare har framkommit. Avhopparverksamheten är individualiserad men långt ifrån alla blir föremål för insatser kopplat till avhopparverksamhet. Socialtjänsten behöver fortsätta med kompetenshöjande insatser för att fånga upp, identifiera och motivera till insatser.

Anhörigstöd till brottsdrabbade och vittnen erbjuds idag för alla barn, unga och deras vårdnadshavare i Stockholm stad genom Stödcentrum. Det finns ett behov av att utveckla stöd för anhöriga till personer i kriminalitet i hela staden. Detta erbjuds idag i till exempel Hässelby-Vällingby. Socialnämnden når många ungdomar i kriminalitet genom Stockholms ungdomstjänst och SKKP och skulle genom resursförstärkning kunna erbjuda stöd till dessa ungdomars anhöriga.

Fortsatta krafttag mot välfärdsbrott och otillåten påverkan

Fokus på arbetet mot välfärdsbrott med avtalsuppföljning av leverantörer samt stöd till föreningar, främst för att motverka att oseriösa aktörer får fäste i verksamheten, behöver fortgå. Arbetet ställer högre krav på att ekonomisk kompetens finns hos medarbetare, detta för att kunna upptäcka eventuella tecken på fusk och oegentligheter. Arbetssätten ses ständigt över och utvecklas för att på bästa sätt motverka oseriösa aktörer. En förutsättning för att nå framgång i detta arbete är också att stadsdelsnämnderna har tillräckliga resurser och kompetens för att på bästa sätt bidra i uppföljningarna.

Företagen inom personlig assistans räknas till ett av riskområdena för bidragsbrott och det finns fortsatt behov av att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete för att motverka detta. En arbetsgrupp med fokus på detta område finns därför etablerad 2025 med representation från alla stadsdelsnämnder. Nämnden bidrar även till att motverka brottslighet genom arbetet med tillstånd och tillsyn. Detta sker genom noggranna kontroller vid ansökan samt en effektiv yttre och inre tillsyn. Fortsatt samverkan inom stadens olika delar av tillsyn och tillstånd är avgörande för att kunna motverka och förebygga brottslighet. Att detta arbete sammanhålls och finansieras är av yttersta vikt.

Staden behöver även arbeta för att stärka skyddet mot möjliggörare och infiltration av den organiserade brottsligheten i stadens egen organisation och verksamheter.

Näringslivsarbete

Nämnden fortsätter samverka med näringslivet genom en ändamålsenlig myndighetsutövning av tillstånds- och tillsynsärenden som kännetecknas av god service, samverkan, effektivitet och rättssäkerhet. Näringslivets aktörer som har kontakt med socialnämnden behöver uppleva att det är enkelt att göra rätt och förstå hur ärendeprocesser går till. För att underlätta för aktörer som har kontakt med socialnämnden ska arbetet i största möjliga utsträckning ske med hjälp av e-tjänster och i det digitala mötet med målgruppen föreningsliv, näringsliv- och företag. Det finns behov av att digitalisera och om möjligt automatisera delar av ärendehanteringsprocesserna.

Att bedriva en effektiv tillsyn i samverkan med relevanta aktörer är fortsatt ett prioriterat område. Nämnden har ett väl utvecklat nätverk med branschföreträdare och polismyndigheten och ämnar utveckla samarbetet inom staden än mer.

Det stadsövergripande arbetet med samordnad tillsyn- och tillståndsprocess som involverar flera nämnder är fortsatt prioriterat. Under 2025 och 2026 växlas detta arbete upp och motsvarande en heltidsresurs kommer att avsättas för att samordna detta arbete inom nämnden. Det är avgörande att detta arbete är fortsatt finansierat.

Nämnden skulle vilja undersöka möjligheten och intresset för avtalssamverkan eller annat utökat samarbete med andra kommuner i länet, i syfte att förbättra kvaliteten och likvärdigheten i länet. Det skulle även kunna innebära att näringsidkare som nekas tillstånd på grund av olämplighet i en kommun förhindras att byta kommun och få tillstånd där.

Under 2025 kommer troligen nya regler som möjliggör gårdsförsäljning att träda i kraft. Det finns även andra förslag på området som kan komma att få konsekvenser för nämndens tillstånd- och tillsynsverksamhet, bland annat förslag om ändrat krav på matservering. En större föreslagna förändring är att tillsynsplikten över servering skulle omfatta även båtar i internationell linjetrafik som seglar under svensk flagg. Det kan innebära en tillsynsplikt för Stockholms stad för en del båtar i linjetrafik till exempelvis Finland.

Det finns intresseorganisationer inom näringslivet som argumenterar för kraftigt förenklade regler inom det alkoholpolitiska området. Ändringar i regelverket på nationell nivå kan komma att påverka områdets arbetssätt framöver, och möjligen innebära förändringar i hur tillsyn och kontroll vid provning ska genomföras.

En effektiv tillsyn bidrar i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. En utökad tillsyn i samverkan med andra nämnder inom stadens fokusområden kan stärka trygghet och motverka brottslighet.

3.8 Ledning och administration

Attraktiv arbetsgivare och kompetensförsörjning

Nämnden fortsätter att stärka rekryterings- och introduktionsprocessen för att vara en attraktiv arbetsgivare. Nämndens utveckling av utbildningsplattformen kommer på sikt att tydliggöra vilka e-utbildningar som chefer och medarbetare bör genomgå för att stärka både ledarskapet och medarbetarskapet. Nämnden har identifierat att kompetenshöjande insatser behövs inom bland annat:

- Teknik, IT-system och digitalisering
- Säkerhet och riskhantering
- Våld och kriminalitet
- Pedagogik och kommunikation
- Lagar och avtal
- Ledarskap och organisationsutveckling

Övriga arbetsgivarfrågor

Våld, hot och otillåten påverkan i arbetsmiljön fortsätter att öka i nämndens verksamheter. Det finns en viss oro för hur detta kan komma att påverka chefer och medarbetare och framtida rekrytering inom socialtjänstens områden, liksom inom nämndens arbete med tillstånd och tillsyn.

Trygga heltidsanställningar, rimliga arbetsscheman och en tillräcklig grundbemanning är nödvändigt för att kunna erbjuda hög kvalitet i stadens välfärdsverksamheter. En bra arbetsmiljö säkras i god samverkan mellan chefer, medarbetare, skyddsombud och fackliga organisationer.

Stadens ramverk som delvis möjliggör att arbeta hemifrån är viktig för att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare både vid rekrytering och för redan anställda. Ramverket ställer dock krav på nya arbetssätt och ett tydligt medarbetarskap och ledarskap. Formerna för detta behöver fortsätta att utvecklas.

En utmaning under perioden kommer att vara införandet av lönetransparensdirektivet. Bland annat kommer anställda få rätt att årligen begära information om sin egen lön och statistik över medellön för lika och likvärdiga arbeten. En arbetssökande får också möjlighet att begära information om lönenivån eller lönespannet för den tjänst som söks. Lagändringen föreslås träda i kraft 1 juni 2026.

3.9 Stöd till utomstående organisationer

SHIS bostäder

I enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag till SHIS erhålles årligen ett anslag för verksamheten, dels för den bostadssociala verksamheten, dels för nyanlända. Anslaget administreras av socialnämnden och utgör ersättning för drift och sociala merkostnader, förknippade med det bostadssociala åtagandet och uppdraget gällande nyanlända. Över tid kan SHIS få särskilda uppdrag vilket finansieras i särskild ordning och omfattas inte av den årliga anslagsframställan. SHIS använder hela sitt bostadsbestånd flexibelt utifrån över tid varierande behov. Den kapacitet och förmåga till snabb omställning SHIS har, vid förändrade omständigheter i omvärlden, bygger på en viss marginell överkapacitet.

Stöd till ideella organisationer

Den nya socialtjänstlagen kan medföra behov av att förändra nämndens arbete med stöd till ideella organisationer, exempelvis genom anpassning och tillämpning av riktlinjer. Nämnden kommer att utreda om arbetet med föreningsbidrag kan utvecklas för att ännu bättre möta behoven hos socialtjänstens målgrupper. I arbetet kommer nämnden även att se över och utveckla samverkan med stadsdelsnämnderna. Kraven på en kunskapsbaserad socialtjänst kan också komma att påverka fördelning av bidrag till organisationer framåt vilket också är en utveckling som nämnden följer.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

4.1 Drift

Socialnämndens underlag till budget för 2026-2028 är baserad på kommunfullmäktiges budget för 2025.

Nämndens ekonomiska förutsättningar under planperioden kommer att påverkas av hur omvärlden och stadens ekonomi utvecklas, med eventuella effekter av nya flyktingströmmar, inflation, arbetslöshet och räntor som kan innebära ökade kostnader för försörjningsstöd,

löner, lokaler, livsmedel med mera. Planeringsförutsättningarna är osäkra. Utifrån budgeterad kostnadsnivå 2025 beräknas nämnden under planperioden ha kostnadsökningar på cirka 45-50 mnkr per år.

Identifierade områden som kan innebära ökade kostnader för nämnden är:

Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen kommer att innebära ett omfattande arbete med omställning mot en kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på tillgänglighet och tidiga insatser utan föregående behovsprövning. Omställningen kommer att leda till ökade kostnader initialt för att på sikt minska kostnaderna. Effekterna av omställningen kommer dock sannolikt att ta längre tid än 3,5 år, vilket är den period som den ekonomiska överenskommelsen mellan staten och Sveriges kommuner och regioner omfattar. Nämnden bedömer att de statliga medlen inte kommer att täcka den ambitionshöjning som nya lagen innebär.

Kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärket

Det finns inom staden behov av att ta fram utbildningar på grund- och fortsättningsnivå samt ett utbildningspaket för chefer. Stockholms stad har goda förutsättningar att locka till sig kompetenta medarbetare och behöver utveckla arbetet med att strategiskt stärka sitt varumärke. Det kommer också att krävas ett ökat fokus på *utförarverksamheter* inom socialpsykiatri och funktionshinderområdet. Att kompetensutveckla medarbetare och höja kompetensnivån behöver fortsätta under kommande år som ett sätt att attrahera medarbetare och samtidigt säkerställa en kunskapsbaserad socialtjänst. *Färdplanen för enhetlig yrkestitulatur i LSS verksamheterna kommer att revideras med sikte på att gälla för åren 2026-2032.* Det handlar om att stärka förmågan att rekrytera, behålla och vidareutbilda efterfrågad kompetens när konkurrensen om arbetskraften ökar. Det finns en förväntan på att socialnämnden, som facknämnd, ska ta utökat ansvar för exempelvis arbetsgivarvarumärket för socialtjänsten i samverkan med äldre- och utbildningsnämnden.

Skolsamordnare för placerade barn och unga

En implementering av skolsamordnare för placerade barn och unga enligt nuvarande avgränsning, det vill säga HVB, inklusive SiS, behandlingsfamilj, skyddat boende för ungdomar och stödboende, kostar 14,5 mnkr per år. Om alla placeringsformer inkluderas, utom familjehem som har stöd från Skolfam kostar implementeringen 41,5 mnkr per år. Oavsett avgränsning är utbildningsnämndens roll en mycket viktig del för att arbetet som skolsamordnare ska vara genomförbart och utbildningsnämndens roll ingår i ovan beräknad kostnad för implementering.

Sammanhållen skolsocial stödkedja

För att det ska vara möjligt att skapa en sammanhållen skolsocial stödkedja i hela staden på sikt, där både nuvarande SST och SST plus ingår, behövs fortsatt finansiering av tjänster som kan arbeta dedikerat med målgruppen, åtminstone i en uppstarts- och implementeringsfas på två till tre år. Om samtliga stadsdelsnämnder i staden ska kunna erbjuda en sammanhållen skolsocial stödkedja för elever i årskurs F-9, , behövs ett årligt tillskott på 0,8 mnkr per stadsdelsnämnd och 1,8 mnkr per grundskoleområde under en period av två till fyra år för att komplettera befintliga resurser.

Intensiva och kostsamma öppenvårdsinsatser

Det finns behov av att utöka intensiva öppenvårdsinsatser för barn och unga för att möta behoven tidigare och förhindra placeringar. Stadsdelsförvaltningarna lyfter behov av både MST och MST-CAN team. Ett MST-team bedöms kosta cirka 5 mnkr per år och förväntas erbjuda 32 behandlingar per år. Det finns idag två team i staden. Att utöka till fyra team skulle kunna möta behoven bättre och vara ett första steg mot att intensifiera öppenvården. Tillsammans kommer Järva, Enskede-Årsta-Vantör och socialförvaltningens område Öppenvård att ansöka om sociala investeringsmedel för att starta tre MST-CAN team under 2026. Förutsatt att ansökan beviljas och insatsen faller väl ut kan den breddinföras efter 2029.

Utbyggnad av LSS-bostäder

Enligt nuvarande bedömning beräknas det utökade uppdraget gällande utbyggnad och färdigställande av nya bostäder med särskild service både inom LSS och inom SoL innebära ökade kostnader för socialnämnden med omkring 2 mnkr per år, för personal och projektering. *Se även avsnitt 3.2*

Förslag för finansiering av digitalisering

I årsredovisningsärendet 2021 tilldelades kommunstyrelsen finansiering om 300 mnkr för att säkerställa framtida behov av system och egenutvecklade applikationer i förvaltningsobjekt Sociala system för 2022-2027, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande dnr KS 2022/121. Förslag till fördelning av nämnda medel beslutades på kommunfullmäktige den 8 maj 2023, där socialnämnden tilldelades finansiering om 100 mnkr för att utifrån verksamhetens behov utveckla processer och systemstöd avseende grundläggande funktionsförbättringar, resurshantering, digitala kanaler samt övergång till digital huvudakt och ökad analysförmåga. De fördelade medlen avser utveckling av objekt Sociala system, vilket innebär att även då medlen är fördelade på olika nämnder avser de både socialtjänst och äldreomsorg. Det innebär att respektive nämnds tilldelade medel kommer finansiera utveckling för både socialtjänst och äldreomsorg.

Den digitala omställningen kan till viss del hanteras med befintliga medel, förutsatt att en del av de utvecklingsmedel som avsatts för Sociala system kan användas för insatser som gynnar socialtjänstens och äldreomsorgens digitalisering som helhet. Detta skulle avsevärt förbättra möjligheterna till ett helhetsperspektiv med stockholmarnas fokus, samtidigt som det fortsatt gynnar arbetet med Sociala system.

Utifrån ovan nämnda resonemang önskar nämnden:

- förlänga perioden för utvecklingsmedlen till 2029 för att bättre kunna svara mot utvecklingsbehovet i Sociala system. De 100 mnkr som är avsatta bedöms inte kunna förbrukas under perioden, på grund av komplexitet avseende pågående projekt som innebär att olika beroenden i utvecklingen påverkar takten och förmågan hos alla inblandade intressenter. Behovet av att genomföra förändringar i Sociala system kvarstår dock och kommer att kräva fortsatta utvecklingsmedel.
- successivt under perioden använda en del av medlen till att förstärka med kompetenser för arbetet med socialtjänstens och äldreomsorgens digitalisering i det bredare perspektivet genom att rekrytera kompetenser som initialt finansieras av

utvecklingsmedlen för att sedan ingå i ordinarie budget.

- att från 2026 få använda delar av utvecklingsmedlen till portföljens övriga digitaliseringsbehov som prioriterats av den strategiska styrgruppen. Förslagsvis en summa om mellan 5-10 miljoner årligen under planperioden.

Den långsiktiga finansieringen kring kraftsamlingen kommer att utredas under 2025 och 2026. Bland annat behöver de digitala lösningar, förändrade arbetssätt och nya kompetenser som nämnden investerar i med hjälp av utvecklingsmedel, planeras in långsiktigt så att finansiering är garanterad även efter att utvecklingsmedlen löpt ut. En långsiktigt hållbar finansieringsmodell utformas och klargör hur olika finansieringskällor kan användas på ett klokt sätt, till exempel omställningsmedel för ny socialtjänstlag.

Utvecklingsarbetet är långsiktigt och kommer successivt innebära ökade kostnader för staden utifrån förvaltningkostnader avseende de nyutvecklade digitala funktionerna. Det är dock viktigt att se dessa kostnader i relation till förbättrad arbetsmiljö inom socialtjänsten, enklare kontaktvägar och en kunskapsbaserad socialtjänst som möter klienter och brukare med rätt insatser.

Gemensamt verksamhetssystem för handläggning av föreningsstöd

I budget 2024 fick nämnden i uppdrag att leda och samordna upphandling av ett gemensamt verksamhetssystem för handläggning av föreningsstöd, för socialnämnden, äldre- och barnnämnden och stadsdelsnämnderna. Förutom upphandling innebär uppdraget ansvar för driftsättning, implementering och etablering av en förvaltningsorganisation. Ansvar för löpande drift och förvaltning innebär behov av ytterligare resurser för att säkerställa att nämnden exempelvis kan möta verksamheternas behov avseende användarstöd och utvecklingsbehov.

Utveckling av tillstånds- och tillsynsprocesser

Nämndens tillstånds- och tillsynsprocesser behöver utvecklas för att kunna erbjuda bättre service till stadens näringsidkare när det gäller hanteringen av serveringstillstånd, tillstånd att sälja tobak samt anmälningar att sälja tobaksfria nikotinprodukter, folköl, vissa läkemedel och e-cigarett. Även planering och hantering av tillsyn kan hanteras mer effektivt och ändamålsenligt med bättre digitala verktyg. Denna utveckling kommer att innebära ökade kostnader för nämnden under planperioden.

Mottagandet av nyanlända

Den ekonomiska utvecklingen under planperioden kommer även fortsättningsvis att påverkas av mottagandet av nyanlända. Det råder stor osäkerhet kring hur kostnaderna för nyanlända kommer att utvecklas, vilket främst beror på förändringar i omvärlden men även på beslut inom Sverige. Ett exempel är utvecklingen av kriget i Ukraina och dess möjliga påverkan på framtida beslut om EU:s massflyktsdirektiv. Ett annat är hur den föreslagna lagstiftningen, En ny ordning för asylsökandes boende (prop. 2024/25:49) och Mottagandelagen (SOU 2024:68), kommer att implementeras och vilka konsekvenser det får.

Dessa förändringar kan leda till ett ökat behov av bostäder, fler insatser från nämndens verksamhet för nyanlända samt större utgifter för försörjningsstöd, vilket i sin tur kan medföra ökade kostnader för nämnden.

Krisberedskap och civilt försvar

Den ökade takten i arbetet på nationell och regional nivå kommer att påverka socialnämndens arbete med kris- och beredskapsfrågor under planperioden. Nämnden har flera verksamheter som är en del av stadens beredskap och nämndens samordnande och övergripande uppdrag bidrar till att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar både inom socialnämnden, tillsammans med stadsdelsnämnderna och inom ramen för en stadsövergripande samverkan och genom arbetet med beredskapssektorer. Det kan under planperioden behövas resurser för att kunna fullfölja uppdraget att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

LSS-kollo

De senaste åren har socialnämndens LSS-kollo haft en ökning av deltagare från stadsdelsnämnderna, vilket har medfört minskade intäkter från kranskommuner. Prognosen är att nämnden inte kommer kunna räkna med dessa intäkter de kommande åren. Andra faktorer som påverkar den ekonomiska prognosen framåt är att nämnden har fått aviserad hyreshöjning från hyresvärden för kollogårdarna. Vid upphandling av kolloverksamhet har det funnits utmaningar med att få anbud för samtliga kollogårdar, vilket innebär att nämnden framåt behöver ta ställning till att driva kolloverksamheterna i egen regi. Ett sådant beslut kommer innebära ökade omkostnader och behov av en översyn av tilldelning av platser.

4.2 Investeringar

Nämnden har för 2025 en investeringsbudget på 2 mnkr för maskiner och inventarier. Bedömningen för planperioden 2026-2028 är ett investeringsbehov på cirka 2 mnkr per år för möbler och inventarier.

För åren 2019-2023 har nämnden erhållit medel för klimatinvesteringar på totalt 19 mnkr. Medlen har använts till utbyte av LED-belysning i nämndens verksamhetslokaler. Det innebär avskrivnings- och räntekostnader för klimatinvesteringar med totalt cirka 6,0 mnkr under planperioden. I och med att nämnden inte kan söka budgetmedel för dessa ökade avskrivnings- och räntekostnader, är den fortsatta investeringstakten för utbyte av LED-belysning anpassad därefter. Nämnden bedömer ett fortsatt investeringsbehov på totalt 5 mnkr under planperioden, se bilaga SoN klimatinvesteringar 2026-2028.

4.3 Verksamhetsprojekt**5 Lokalförsörjningsplan****5.1 Sammanfattning**

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnds lokalplanering där nämndens kort- och långsiktiga lokalbehov och planerade lokalförändringar presenteras. Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Behandlingsverksamheter och boenden innehar större delen av nämndens lokalbestånd som

förhyrs och då främst genom Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Utöver boende- och behandlingslokaler förhyr nämnden även en mängd kontors- och konferenslokaler. Lokalkostnaderna är näst efter personalkostnader de största inom nämnden.

Nämnden arbetar kontinuerligt med att se över innehav och användning av lokaler. Socialnämnden ska ha effektiva lokaler till bästa möjliga kostnad. Det innebär att alla verksamheter ska ha funktionella och ändamålsenliga lokaler givet de ekonomiska förutsättningarna på kort och lång sikt. Detta kräver en god planering och samordning inom nämnden under planperioden. Som stöd i arbetet anlitas ofta servicenämndens lokalplanering vad gäller hyresförhandling, sökandet efter nya lokaler samt lokalanpassningar.

Under planperioden minskar behovet av boenden för nyanlända utifrån omvärldsfaktorer och politisk inriktning på riksnivå. Vidare sker det en utveckling inom andra boendeformer där ambitionen är att minska andelen boendeplatser för akuta insatser och i stället erbjuda platser med en mer långsiktig inriktning för de boende där en målgrupp är personer i hemlöshet.

En effektiv lokalförsörjning innebär att:

- fortsätta arbetet med att se över lokalutnyttjandet och hitta samordningsvinster mellan verksamheter, till exempel att gemensamt kunna använda möteslokaler och hitta nya sätt att använda och utrusta arbetsplatser
- fortsätta att samarbeta med närliggande nämnder för att dela konferensytor och matsal och låna ut publika lokaler till andra organisationer och företag utanför ordinarie arbetstider
- ha regelbundna avstämningar med alla verksamheter som har lokaler för att säkerställa att nämnden kontinuerligt har effektiva lokaler i gott skick och som svarar mot nämndens behov.

5.2 Planeringsförutsättningar

Migrationen till Sverige har minskat betydligt under de senaste åren och i takt med minskningen avvecklas lokaler för nyanlända och tillfälliga boenden i syfte att anpassa lokalbeståndet. Pågående konflikter i omvärlden gör att avvecklingen i delar pausats då många flyktingar har boende i nämndens regi. Nämnden följer noggrant utvecklingen i världen, massflyktdirektivet och förslagen i mottagandeutredningen för att snabbt kunna möta nya eller förändrade behov av lokaler inom detta område. I dagsläget avvecklas lokaler för nyanlända då antalet nyanlända minskar, men behoven kan snabbt förändras utifrån rådande världsläge.

För att bättre kunna prognostisera behoven av lokaler för vård och omsorg på lång sikt, har nämnden börjat utreda förutsättningarna för att skapa en boendeplan rörande insatser som idag saknar underlag och en god planering. Planen ska vara ett verktyg som ligger till grund för att på ett strategiskt sätt planera och etablera lokaler för vård och omsorg inom boende och behandling och då i samarbete med de kommunala fastighetsbolagen.

Socialnämnden har en lokalgrupp som träffas kontinuerligt och där aktuella och kommande behov för samtliga lokaler i nämndens bestånd ses över gällande hyresnivåer, avtalsfrågor, renoveringsbehov, lokalanpassningar, nyanskaffningar och omstrukturering. Det är också

nödvändigt att arbeta löpande med frågor som rör avbrottsfri el, säker datakommunikation och kontinuitetsplanering i arbetet med lokalförsörjningen.

Under planperioden fortsätter också arbetet med klimat- och miljöfrågor såsom utbyte av gammal belysning till mer energieffektiv, källsortering av avfall och återbruk av möbler, lokalutrustning och byggmateriel. Vid ny- och ombyggnation är det av vikt att arbetet sker med minimal miljöpåverkan och energieffektivitet.

Socialnämnden har inget geografiskt ansvar, men ansvarar för all vård- och omsorgsverksamhet i nämndens egen regi.

Av bilaga 113 LFP2025 Socialnämnden framgår de större planerade lokalförändringarna som nämnden bedöms hantera under åren 2025 till 2028.

5.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Den bedömda hyreskostnaden för innevarande år är 139,6 mnkr men kan snabbt stiga om socialnämnden till exempel återigen behöver etablera nya tillkommande boendeplatser för tillfälliga boenden för nyanlända. Nya uppdrag såsom boendeformer i egen regi och förändrad inriktning för vissa målgrupper gör att behoven av lokaler för vård och boende förändras. Inom socialnämndens uppdrag gäller det att snabbt kunna agera eller reagera på omvärldsförändringar. Detta gör det svårt att göra en kvalificerad bedömning kring hur hyreskostnaderna kommer att utvecklas då det i nuläget, av naturliga skäl, inte fattats beslut kring lokaler och inriktning som berör planperioden och på längre sikt.

5.4 Samverkan

För att genomföra uppdrag gällande lokaler samarbetar socialnämnden med stadsledningskontoret, andra nämnder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SHIS bostäder, stadens övriga fastighetsbolag, andra bolag och privata aktörer.

Socialnämnden har en konferensanläggning samt en matsal som samnyttjas med Farsta stadsdelsnämnd. Socialnämnden har också utökat kapaciteten avseende möteslokaler för att lokalerna ska kunna användas i än större utsträckning och planerar för ytterligare ökningar under planperioden. Detta är något som minskar dyra inhyrningar av externa lokaler och resandet vid utbildningar, planeringsdagar och konferenser. Nämnden är också positiv till att konferensutrymmena ska kunna användas på andra tider än under arbetstid, till exempel för uthyrning eller upplåtelser till företag och ideella föreningar som har aktiviteter på kvällstid.

I lokalen som nämndens verksamhet för hemlösa hyr hyses fler av nämndens verksamheter såsom uppsökarenheten, medborgarkontoret för hemlösa, socialrådgivning på nätet, avhopparverksamheten och dödsbesektionen. Sedan hösten 2010 samverkar socialnämnden med Region Stockholm under namnet *Centrum för hemlösa*. För regionens räkning driver Cadio en sjukvårdsmottagning där hemlösas samlade vårdbehov ska kunna tillgodoses.

Socialnämnden har också samlat ett flertal verksamheter i lokaler på Medborgarplatsen. Även här hyrs ytor ut och samverkan sker med verksamheter från Region Stockholm och arbetsmarknadsnämnden. En samlokalisering av verksamheter ger också synergieffekter exempelvis i form av gemensamma kunskapsutbyten, konferensytor, reception och inköp.

Nämnden ser flera samordningsvinster i att på ett enklare sätt kunna nyttja stadens lokaler, övriga nämnder och bolags lokaler för större möten och utbildningar.

En lämplig inriktning vore också att utreda möjligheten till att staden med gemensamma krafter skulle kunna etablera ett centralt konferenscenter med bokningsbara mötesrum för alla verksamheter inom staden. Främst då verksamheter som har behov av större mötesrum eller föreläsningssalar som det i dagsläget råder brist på. På sikt kan det innebära minskade kostnader för bokningar av externa konferens- och mötesrum.

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2025

Nämnden har för närvarande 400 kontrakt för lokaler och lägenheter. Cirka 80 procent av kontrakten avser lägenheter exempelvis försöks- och träningslägenheter och 20 procent lokaler, men ytmässigt är förhållandet det omvända. Den totala inhyrda ytan är, enligt stadens fastighetssystem Lois (Lokaler I Staden), närmare 82 600 kvadratmeter varav lokaler utgör 62 100 kvm. Nämndens kostnader för inhyrningar av lokaler prognostiseras öka i jämförelse med föregående år från cirka 133,3 mnkr till 139,6 mnkr. Av dessa utgör indexering av hyra cirka 2,1 mnkr. Övrig ökning avser förändringar i lokalbeståndet till följd av nya uppdrag i nämndens budget för 2025 som till viss del vägs upp av minskade kostnader för avveckling av lokaler där behoven minskar.

Äldrenämnden sa upp sitt hyresavtal gentemot socialnämnden avseende lokaler i Farsta och flyttade all sin verksamhet till nya lokaler i Älvsjö under 2022-2023. De tomställda ytorna har under 2023 renoverats och anpassats till ett aktivitetsbaserat kontor. I samband med detta kunde socialnämnden i förtid lämna andra ytor i förvaltningskontoret för att få ett effektivare lokalutnyttjande. Under 2024 genomfördes en andra etapp då ytterligare ett våningsplan byggdes om till ett aktivitetsbaserat kontor. Under våren kommer förändringen att utvärderas i enkätform.

Målsättningen för året är att fortsätta översynen av förvaltningskontorets andra ytor och anpassa dessa efter de behov som inventeras och att alla medarbetare ska kunna se förvaltningskontoret som en gemensam kontorsyta.

Behovet av boende i form av stödboenden, kollektivboenden och platser för vård- och omsorgsboenden är i stort oförändrat i jämförelse med föregående år. Arbetet med att tillgodose antalet platser för personer med större omvårdnadsbehov fortlöper och likaså arbetet med att planera för nya platser i bostad med särskild service enligt SoL och LSS.

Under 2025 fortsätter arbetet med att etablera ytterligare boenden för barn och ungdomar i egen regi där socialnämnden är ansvarig för driften. Under året påbörjas också arbetet med att starta ett boende för hemlösa med mer långsiktiga insatser i lägenheter vilket på sikt kan motverka behoven av rum för akutboende. Under året planeras också att följa upp det funktionsprogram för sociala boenden som Göteborgs Stad har tagit fram. Programmet kan vara ett verktyg för att i framtiden skapa mer ändamålsenliga och för målgruppen robusta boenden, boenden som håller över tid och där man till exempel bygger för att minska riskerna

för vattenskadorna och eldsvådorna. Utöver detta ses möjligheterna över till att ta fram en boendeplan över längre sikt för sociala bostäder. Planen är tänkt att fungera som ett strategiskt planeringsverktyg och kan användas för att gemensamt med Micasa Fastigheter i Stockholm AB bedöma behoven av befintliga lokaler nämnden hyr, upprustningen av dessa och nybyggnation av sociala bostäder och vård- och omsorgslokaler.

Förändringar i lokalbeståndet under året

Ett boende för nyanlända med 60 platser avvecklas under våren och under hösten avvecklas ytterligare ett boende för nyanlända med kapacitet om cirka 30 lägenheter. Under våren avvecklas även lokaler som använts för Vinternatt. Ett nattlogi för EU-medborgare med en kapacitet om 50 platser. Det totala behovet av platser för denna målgrupp ska också utvärderas under året.

Parallellt med detta avvecklar också nämnden två äldre bostadspaviljonger på Hamnvikshemmet då en nyligen uppförd byggnad ersätter dessa paviljonger och dessutom ökar kapaciteten och gör att verksamheten på plats kan ta emot multisjuka på ett säkrare sätt.

5.5.2 Behov och planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)

Upprustningen av befintliga lokaler är fortsatt ett fokusområde under första planeringsperioden och sker i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Socialnämnden planerar även fortsättningsvis att inventera behovet av löpande underhåll i lokaler vilket kan minska risken för större oförutsedda kostnader. Ett gott underhåll, där lokalvård är en del, är grundläggande för att lokalbeståndet ska hålla en god standard. Förtätningar i lokaler och samlokalisering av verksamheter är också åtgärder som syftar till att minska kostnaderna för lokaler. Socialnämnden har tillsammans med Micasa Fastigheter i Stockholm AB, som är den största fastighetsägaren inom våra lokaler, utökat samarbetet för att ha en samsyn kring kommande renoveringsbehov och har en underhållsplan för detta.

I samband med nybyggnationer av lokaler läggs också en större vikt vid att hitta effektivare uppvärmningslösningar, alternativa energikällor och att nybyggnationen är hållbar miljö- och klimatmässigt. Vid nyproduktion bör byggnaden utformas, projekteras och byggas för att ge låg energianvändning, en god inomhusmiljö vad gäller ljud, luftkvalitet, termiskt klimat och dagsljus samt byggas med god kunskap om material och vilka byggvaror som används. På det sättet kan byggnaden uppnå miljöcertifiering.

Utifrån stadens miljöperspektiv görs också effektiviseringar i nämndens lokaler genom installation av LED-belysning, tidur och temperatursänkningar under helger och nätter. Nämnden avser att fortsätta arbeta med klimatinvesteringar under planperioden. Nämnden fortsätter arbetet med att förbättra källsortering och återvinning av avfall. Under perioden fortsätter arbetet med att all verksamhet som hanterar livsmedel och övrigt avfall ska källsortera och minska matsvinn samt utsläppen av växthusgaser där så är möjligt.

5.5.3 Behov och planering för lokaler år 2034-2045 (andra planeringsperioden)

Socialnämnden har i dagsläget inga planerade lokalförändringar under andra planeringsperioden men bedömer att fortsätta arbetet med de prioriterade lokalfrågor som

beskrivs under den första planperioden.

5.6 Boendeplanering för bostäder med särskild service SoL och LSS samt stödboende

5.6.1 Nuläge 31 januari 2025

Befintliga bostäder

I Stockholms stad finns 1342 lägenheter i bostad med särskild service LSS för vuxna, 190 lägenheter i bostad med särskild service SoL och 164 platser på stödboende inom valfrihetssystemet (LoV). För barn och unga i behov av bostad med särskild service LSS finns 45 platser i LoV. Underskottet är idag 617 platser för vilka stadsdelsnämnderna har tecknat individuella avtal med privata leverantörer utanför valfrihetssystemet. Av dessa rör 559 vuxna och 58 barn.

Pågående byggprojekt

För närvarande pågår 182 nybyggnadsprojekt, vilket motsvarar totalt 1 332 nya boendeplatser. En del av färdigställandet av dessa platser sträcker sig bortom den nuvarande planperioden. Under de kommande tre åren, 2025–2027, beräknas i genomsnitt 53 nya boendeplatser tillskapas årligen. För att möta det ökande behovet av bostäder med särskild service krävs en fortsatt hög planeringstakt.

5.6.2 Behov och planering år 2026-2033 (första planeringsperioden)

Socialnämnden beställer årligen en långsiktig behovsprognos avseende särskilda boenden inom SoL och LSS. Prognosen visar att antalet vuxna i boende har ökat konstant sedan år 2014. Antalet insatser i särskilda boenden har ökat med cirka 32 procent de senaste 10 åren. Under hela prognosperioden tio år framåt förväntas antalet boendebeslut öka med 19 procent från dagens 1 944 till 2 312 år 2034. Prognosen för barn i behov av boende förväntas vara relativt konstant kring 80 boende.

För boende SoL väntas små variationer och antalet beslut om insats förväntas uppgå till 193 år 2034. I prognosen för stödboende förväntas antalet boende uppgå till 313 personer år 2034.

Planering av byggprojekt

Mellan 2026 och 2033 finns totalt 112 aktiva projekt, vilket motsvarar 881 nya boendeplatser. Det rådande marknadsläget skapar dock en osäkerhet i genomförandet av dessa projekt. För att hantera detta pågår en dialog med exploateringskontoret i syfte att konkretisera hur marknadsläget påverkar socialnämndens planering. Samtidigt kan det pågående prioriteringsarbetet hos exploateringskontoret komma att påverka stadens planerade utökning av bostad med särskildservice.

För att snabbare tillgodose behovet av bostäder med särskild service och minska beroendet av nyproduktion pågår även ett aktivt arbete med att möjliggöra ombyggnadsprojekt i befintliga fastigheter. Genom att utnyttja redan existerande strukturer kan fler boendeplatser skapas inom en kortare tidsram och med större flexibilitet. För detta arbete krävs en effektiv samverkan mellan socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bolag.

5.6.3 Sammanställning över gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna

En grundlig kartläggning av befintliga projekt, deras beslut och framdrift har genomförts hos socialnämnden för att säkerställa att behoven av bostäder med särskild service tillgodoses i ökad grad. Från och med mars 2024 har de första gemensamma ärendena hanterats av både stadsdelsnämnderna och socialnämnden. Under 2024 beställdes totalt 49 nya boendeplatser i samband med genomförande ärenden i socialnämnden samt berörda stadsdelsnämnder (Diarienummer: SOF 2024/160, SOF 2024/253, SOF 2024/142, SOF 2024/200, SOF 2024/400, SOF 2024/423, SOF 2024/657 och SOF 2024/142). Planering finns om 54 nya platser i samband med genomförandeärende under 2025.

Utöver detta har ytterligare 24 boendeplatser beställts inom ramen för inriktningsärenden, vilket markerar starten på nya projekteringsskeden och en framåtrörelse i planerade projekt. (Diarienummer: SOF 2024/406, SOF 2024/603, SOF 2024/579, SOF 2024/656)

5.7 Övrig information

6 Övriga redovisningar

6.1 Demokrati

Att skapa tillit för socialtjänstens insatser kommer vara en förutsättning för att fullt ut lyckas med intentionerna i den nya socialtjänstlagen. Socialnämnden arbetar med utgångspunkt i Stockholms stads program för mänskliga rättigheter och tillhörande handlingsplaner. MR-programmets fokusområden går till stor del hand i hand med intentionerna i den nya socialtjänstlagen, som bland annat syftar till att socialtjänsten ska vara kunskapsbaserad, arbeta förebyggande, bli mer lätt tillgänglig samt främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. Arbetet med omställningen inom socialtjänsten och implementering av MR-programmet bör därför harmonisera med varandra.

Nämnden fortsätter att utveckla brukarinflytande och förstärkt samverkan med brukarorganisationer i strategiska frågor, i enlighet med stadens handlingsplan för god och nära vård samt program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Nämnden samverkar även med civilsamhället bland annat genom idéburet offentligt partnerskap, IOP, och föreningsbidrag.

Socialtjänstenspektörernas granskningar visar på barns delaktighet som ett angeläget utvecklingsområde och i den nya socialtjänstlagen betonas ett tydligare barnrättsperspektiv. Nämnden fortsätter att stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att öka barns delaktighet och främja ett barnrättsbaserat arbetssätt inom stadens socialtjänst.

Sedan flera år pågår en desinformationskampanj i Sverige som sprider falsk information om svensk socialtjänst, vilket har lett till ökad misstro och rädsla gentemot socialtjänsten. I samarbete med stadsdelsnämnderna ska socialnämnden under 2025 utreda intresse och förutsättningar för att arbeta med dialogsociologer i syfte att öka tilliten till socialtjänsten. Syftet är att öka dialogen med stadens invånare för att skapa lugn, svara på frågor och informera om vad socialtjänsten gör, i möten med bland annat föreningar och trossamfund.

Nämndens arbete med romsk inkludering utgår från den nationella strategin, med målet att skapa långsiktig förbättring i stadens förmåga att arbeta inkluderande och rättighetsbaserat. För att säkerställa att stadens medarbetare har rätt kunskap och verktyg i detta arbete har ett utbildningspaket utvecklats, med syfte att motverka antiziganism och stärka kunskapen om romers rättigheter som en nationell minoritet. Fokus de kommande åren är att nå ut brett till stadens medarbetare med dessa utbildningsinsatser och säkerställa att kunskapen används som en grund för att förbättra bemötandet, samt skapa ordnade strukturer för ett mer inkluderande arbetssätt. Genom att arbeta strategiskt med utbildning och kompetenshöjning är målet att alla medarbetare i staden har förutsättningar att bidra till ett inkluderande och rättighetsbaserat arbetssätt som aktivt motverkar diskriminering och främjar romsk inkludering.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-04-14